

KOPRIVNICA,
LISTOPAD 2017.

BROJ 210

GLASILO BELUPU

24. DANI BELUPA

ZDRAVLJE SE GRADI SRCEM

12

HFD:
HRVOJU KOLARIĆU POSEBNO
PRIZNANJE ZA PROMICANJE
FARMACIJE U GOSPODARSTVU

10

Lider Invest:
BELUPU POSEBNA NAGRADA
ZA KONTINUIRANO
INVESTIRANJE

6

HRVATSKA TRANSPLANTACIJSKA MEDICINA U SVJETSKOM VRHU

33

NOKAUTIRAJTE BOL VEĆ U PRVOJ RUNDI!

NEOFEN forte

Jači od bolova!

Neofen forte sadrži ibuprofen. Za oralnu primjenu. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

 www.neofen.hr
BELUPRO

RINIL

RJEŠENJE VAM JE POD NOSOM

Rinil brzo odčepljuje nos i olakšava disanje kod prehlade, upale sinusa i uha.

Djelovanje počinje već nakon 5-10 min i traje do 10 sati.

ZA ODRASLE I DJECU

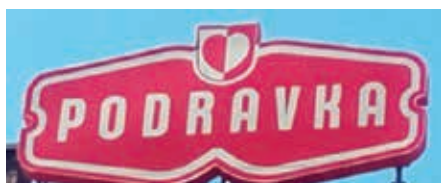
Rinil sadrži ksilometazolin. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika. Za nazalnu primjenu.

SADRŽAJ

POSLOVNA KRONIKA

- 6 GRUPA PODRAVKA U DEVET MJESECI 2017. GODINE OSTVARILA GOTOVO 3 MILIJARDE KUNA PRIHODA OD PRODAJE

- 6 BELUPU POSEBNA NAGRAĐA ZA KONTINUIRANO INVESTIRANJE
10 HRVOJU KOLARIĆU URUČENO PRIZNANJE ZA PROMICANJE FARMACIJE U GOSPODARSTVU

PRESS

- 11 BELUPOV PORTFELJ OBOGAĆEN S DVA NOVA OTC- LIJEKA
11 OSNOVAN TIM ZA STRATEŠKE PROJEKTE

ZAOKRUŽEN INVESTICIJSKI POTHVAT KOJI TRAJE PUNIH 46 GODINA

9

ZDRAVLJE

- 28 SAMOPREGLED DOJKI
LIJEČNIČKI KUTAK
29 IZGUBITE PREKOMJERNU TJELESNU TEŽINU BEZ GLADOVANJA

RAZGOVOR

- 30 PRIM.DR.SC. ANTE RELJIĆ, SPECIJALIST UROLOG, SUBSPEC. UROLITIJAZE I URO-ONKOLOGIJE: PO UČESTALOSTI, RAK PROSTATE U HRVATSKOJ JE NA DRUGOM MJESTU MEĐU MUŠKARCIMA, IZA RAKA PLUĆA

ZDRAVSTVENA POLITIKA

- 33 S NOVIM ORGANOM SVAKE GODINE 350 DO 400 SPAŠENIH ŽIVOTA

AKTUALNO

- 34 BELUPOV INTERNISTIČKI SKUP (BIS) – „ ZDRAVLJE SE GRADI SRCEM“
37 PROMOCIJA NEOFEN CHALLENGEA U SARAJEVU
BELUPO KLUB
38 MATEA BOŽIĆ: IZAZOVE SMATRAM GRANICAMA KOJE TREBA POMAKNUTI

NAZDRAVIMO ŽIVOTU I ZDRAVLJE GRADIMO
SRCEM - 24. DANI BELUPA

12

IMPRESSUM

GLASILO
BELUPO

ISSN: 13312286 - Izdavač: BELUPO d.d. - Lijekovi i kozmetika - Ulica Danica 5 - 48000 Koprivnica - www.belupo.hr - www.zdravobudi.hr - www.belupo.com - **E-mail:** public.relations@belupo.hr - **Glavna i odgovorna urednica:** Snježana Foschio-Bartol - **Urednik:** dr. Ivo Belan - **Lektura:** Sanja Sabljar - **Grafička priprema i dizajn:** Gens '94 d.o.o. - **Tisak:** Printera grupa, Sveta Nedelja - **Redakcija:** I Savica 36, 10000 Zagreb - **Telefon:** 01 2481 201; **Fax:** 01 2371 411 - Naklada 1500 primjeraka

- 38 TOMISLAV ŠOŠTARIĆ: IZUZETNA
JE PRILIKA UČITI I RADITI S
MODERNOM TEHNOLOGIJOM

PRESS

- 39 PODRAVKI NAGRADA ŠJAJ –
ZA AFIRMACIJU DRUŠTVENO
ODGOVORNOG POSLOVANJA I
ODRŽIVOSTI TVRTKE

MEDICINA I BIZNIS

- 40 POTRAGA ZA VAŽNIM DIJALOGOM
IZMEĐU KOMPANIJE I
PACIJENATA

- 41 U ČASOPISU BB INFORMATOR
OBJAVLJEN ČLANAK O RADU
PREDSTAVNIŠTVA BELUPA U
BEOGRADU

KRONIKA

- 42 DR. EDUARD ROD, POZNATI
HRVATSKI ORTOPEĐ IZ
KOPRIVNICE: VELIKA LJUBAV MI
JE BAVLJENJE ZNANOŠĆU

- 44 PERSONALIZIRANA MEDICINA 22.
STOLJEĆA
- 45 SAJAM IDEJA 2017. POTICAJ
ZNANOSTI
- 46 BELUPA NA SAJMU POSLOVA U
KRIŽEVcima

UVODNIK

Poštovane čitateljice i čitatelji,

Odluči li svatko od nas priznati što je najvažnije, ali i najbolje u nama, jamčimo da će se i svijet oko nas promijeniti. Ipak, za to je potrebno vrijeme. A upravo toga često nemamo dovoljno. Želimo li zaista imati ispunjen život, nije dovoljno samo uživati u poslu i obitelji. Prijatelji su začim svakog uravnoteženog života. Potvrđeno je i da je najveći faktor koji vas globalno čini sretnima osjećaj da pripadate zajednici te događanja i proslave koje ta zajednica potiče. Dovoljno je, drugim riječima, za naše vjerne prijatelje i partnere organizirati Dane Belupa. Uživati u zajedništvu, činiti to, iz godine u godinu, sa srcem. Dani Belupa imaju lice, kao što ga ima i svatko od nas, jer Dani Belupa su Belupo u malom. Kako smo ove godine u Šibeniku zdravlje gradili srcem, pročitajte u nastavku Glasila.

Sjajno nam je prošlog mjeseca bilo i u Medulinu, Koprivnici, Sarajevu Na Belupovoj sretnoj strani zdravlja vrijeme uistinu brže prolazi, ljudi joj daju smisao i oplemenjuju je stvarajući neraskidiv savez zajedništva. I zato – svaki puta kad dođete na sretnu stranu zdravlja, budite svjesni da to nije tek usputna misao već filozofija života koja jamči da će sve biti dobro budemo li zdravi. Uistinu je tako!

Od tema koje i u ovom broju valja izdvojiti, posebno se ističe razgovor s prim.dr.sc. Antom Reljićem o karcinomu prostate, koji je po učestalosti na drugom mjestu među muškarcima, iza raka pluća. Naša dr. Mirjana Žagar-Petrović podsjetila nas je na važnost samopregleda dojki. Ovu jednostavnu i važnu metodu u ranom otkrivanju raka dojke trebaju obavljati sve žene već od puberteta u redovitim mjesečnim intervalima.

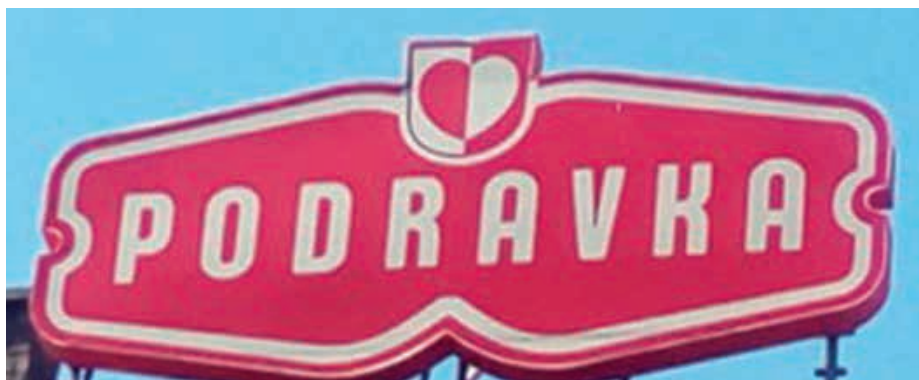
Vjerujemo da ćete i u ovom jesenskom kolažu različitih tema pronaći ponešto za sebe, a mi vam najavljujemo sljedeći susret u prvim danima prosinca.

Dotad zdravo nam budite.

Vaša,
Snježana Foschio-Bartol,
Glavna i odgovorna urednica

Grupa Podravka u devet mjeseci 2017. godine ostvarila gotovo 3 milijarde kuna prihoda od prodaje

NA INOZEMNIM TRŽIŠTIMA OSTVARENO 66 POSTO UKUPNIH PRIHODA

Prihodi od prodaje Grupe Podravka u devet mjeseci 2017. godine iznosili su 2.983,1 milijuna kuna, od čega je 66 posto prihoda ostvareno na inozemnim tržištima. Na kretanje prihoda od prodaje značajno je utjecao izostanak godinu ranije dezinvestiranog programa Pića. Bez navedenog utjecaja, prihodi Grupe Podravka ostvarili bi rast od oko 1 posto u odnosu na isto razdoblje godinu prije.

Kada je riječ o realizaciji prihoda od prodaje na inozemnim tržištima, posebno vrijedi istaknuti rast navedenih prihoda u regiji Zapadne Europe i prekooceanskih zemalja u iznosu od 6,5 posto te regiji Istočne Europe u iznosu od 7,5 posto.

Bruto dobit Grupe Podravka u navedenom razdoblju iznosila je 1.059,4 milijuna kuna dok je ostvarena neto dobit u iznosu od 54,1 milijuna kuna. Značajan utjecaj na profitabilnost Grupe Podravka proizlazi iz povećanih troškova otpremnina i realiziranih opcijskih dionica te izostanka prihoda od povratnog najma ostvarenog u usporednom razdoblju. Na nižu profitabilnost utjecali su i fiksni troškovi nove tvornice lijekova Belupa gdje se sukcesivno odvija prijenos tehnologije u skladu s regulatornim zahtjevima.

ZNAČAJAN RAST PRIHODA NA TRŽIŠTU ZAPADNE EUROPE I PREKOOCEANSKIH ZEMALJA TE ISTOČNE EUROPE

Prihodi u segmentu Prehrana iznosili su 2.372,4 milijuna kuna. Na nižu razinu prihoda od prodaje u ovom segmentu, uz već spomenute negativne utjecaje ranije dezinvestiranog programa Pića utjecali su i poremećaji na tržištima Adria regije uslijed izvanrednih i bitno promijenjenih tržišnih okolnosti povezanih s najznačajnijim kupcem. U segmentu Farmaceutika, ostvareno je 610,7 milijuna kuna prihoda što predstavlja rast od 8 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Na navedeni rast najviše je utjecao porast prihoda od prodaje vlastitih brendova u iznosu od 8,7 posto.

Prosječna dnevna cijena dionice Podravke u devet mjeseci ove godine bila je 6,1 posto viša u odnosu na usporedno razdoblje godinu prije. Istodobno je došlo do rasta prosječnog dnevnog broja transakcija, količina i dnevnog prometa.

Belupu kontinuu

posebna nagrada za irano investiranje

IZBOROM NAJBOLJE VELIKE, SREDNJE I MALE PROIZVODNE INVESTICIJE “LIDER INVEST”, POSLOVNI TJEDNIK LIDER ŽELI MIJENJATI SUSTAV VRIJEDNOSTI I DOPRINIJETI DA ONI KOJI INVESTIRAJU NASTAVE TO ČINITI I DALJE TE DA U JAVNOSTI POSTANU ISTINSKI **JUNACI**

Ovogodišnju posebnu nagradu redakcije Lider upriličenoj 27. listopada u zagrebačkom hotelu Westin dobio je Belupo za kontinuirano investiranje. Nagradu je Kseniji Punčikar, članici Belupove Uprave uručio Miodrag Šajatović, glavni urednik tjednika Lider.

Budući da je farmaceutika tehnološki vrlo zahtjevna grana industrije, nužna su kontinuirana ulaganja. Na tom tragu, Belupov investicijski ciklus traje punih 46 godina, čulo se na svečanosti. Za to je vrijeme Belupo u Ludbregu, a potom i u Koprivnici otvorio 6 tvornica lijekova, mikrobiološki laboratorij te suvremeno skladište gotove robe. Samo u posljednjih dvadesetak godina kompanija je investirala oko milijardu kuna u gradnju i opremanje proizvodnih kapaciteta. Zahvaljujući najsuvremenijoj proizvodnoj tehnologiji u Belupu se godišnje proizvodi 200 milijuna pakiranja različitih doza i oblika lijekova.

“Ovdje smo da odamo priznanje onima koji su se u nepovoljnim uvjetima za investiranje usudili ući u najtežu poslovnu disciplinu. Oni koji u Hrvatskoj kreću u proizvodne investicije su poput desetobojača, moraju se savladati lokalni otpori, sva papirologija,

a tek onda dolazi i briga o tržištu na koje se dolazi. Dojam je da nema proizvodnih investicija, međutim, ima ih, ali do prijave za nagradu je i dug put i treba uvjeravanja. Često puta jedan od razloga zašto ne žele je jer se boje problema. Želimo rušiti taj imidž i sustav vrijednosti i uspostaviti novi, da oni koji investiraju, koji su posudili novac i zaposlili ljude, spriječili da mladi ljudi odlaze iz zemlje, budu istinski junaci i Lidera i drugih medija”, poručio je glavni urednik poslovnog tjednika Lider Miodrag Šajatović prilikom otvaranja završne manifestacije Lider investa za 2017. godinu.

Nagradu ‘100 posto Lider invest’ za najbolju veliku proizvodnu investiciju dobila je tvrtka ACG Lukaps, i to za izgradnju zgrade od 20 000 četvornih metara, povećanje proizvodnih kapaciteta sa 7 na 10 milijardi kapsula za lijekove godišnje, nabava novih tehnologija i ulaganje u i istraživanje, vrijednu ukupno 262,5 milijuna kuna. Wollsdorf Components i Orada Adriatic dobile su nagradu Lider invest za najbolju srednju proizvodnju investiciju, a Rimac Automobili za najbolju malu proizvodnu investiciju. Priznanje Export Lider invest za investicije koje su najviše doprinijele izvozu dobile su tvrtke TTO Thermotechnik i Ducati komponenti. Priznanje Employee Lider invest za investiciju koja je najviše pridonijela zapošljavanju dobila je tvrtka Wollsdorf Components, priznanje ECO Lider invest za investiciju koja je najviše pridonijela održivom razvoju i kvaliteti života građana te zaštiti prostora i okoliša dobila je tvrtka Spin Valis Internacional, a posebno priznanje stručnog odbora Special Lider invest dodijeljeno je tvrtki Tabacco.

Zaokružen investicijski pothvat

OD 1999. DO 2017. GODINE BELUPO JE INVESTIRAO GOTOVO MILIJARDU KUNA U GRADNJU I OPREMANJE TVORNICA LIJEKOVA, MIKROBIOLOŠKI LABORATORIJ TE SKLADIŠTE LIJEKOVA ZA DOMAĆE TRŽIŠTE

Od samih početaka Belupovi su strateški ciljevi povezani s investicijskim pothvatima. Radi rasta i razvoja kompanije, Belupo sustavno i osmišljeno ulaže u nove proizvodne pogone i najmoderniju tehnologiju. Širenje poslovanja na nova tržišta, novi proizvodi i ulaganje u ljude premisa je na kojoj počiva poslovna strategija Belupa.

Već punih 46 godina Belupo neprestano ulaže u modernizaciju i rast, a od 1999. uložio je milijardu kuna u tvornice, laboratorije i skladišta. Zahvaljujući ulaganjima, proizvodi 200 milijuna pakiranja za domaća i 16 inozemnih tržišta.

Od prve tvornice lijekova 1971. ...

Prisjetimo li se samih Belupovih početaka, ideja o Belupu nastala je davne 1971. godine, u vrijeme najvećeg naleta industrijalizacije. Trebalo je osmisliti projekt za nova radna mjesta i napredak farmaceutike. Ideja je pretvorena gradnju tvornice lijekova koja je dovršena 1971. godine vlastitim sredstvima tadašnjih ulagača, ponajviše ulaganjem matične kompanije Podravke i PPK Bednja. Proizvodni program tadašnjeg Belupa koncipiran je u suradnji s tvornicom Lek iz Ljubljane te poslovnim partnerima iz Europe,

SAD-a i Japana. U početku se Belupo orijentirao na 15 lijekova iz palete ljubljanskog Leka, a već 1973. počinje proizvoditi antibiotike. Tvornica ima modernu tehnologiju i opremu, a na suhoj i mokroj liniji omogućena je proizvodnja tableta, dražeja, supozitorija, masti, sirupa, kapsula, sterilnog punjenja antibiotika. Do kraja 1972. godine

u Belupu je zaposleno 80 ljudi. U to vrijeme perspektiva Belupa temelji se na razvoju proizvodnje lijekova, dezinficijensa, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda.

Prvi veliki iskorak napravljen je nakon deset godina investicijskom izgradnjom jedne od tvornica lijekova u ovom dijelu Europe i

jednom od najvećih investicija u tadašnjem razvoju Podravke. Uz tvornicu su izgrađeni središnje skladište s tornjem i ekspeditom, energana i poslovna zgrada – ukupno 20.000 četvornih metara. Nova tvornica na Danici omogućila je povećanje asortimana i obujma proizvodnje – posebno izgradnjom pogona sinteze aktivnih komponenata lijekova i dezinfekcijskih sredstava te pogona fermentacije antibiotika čime počinje bazna proizvodnja antibiotika u Belupu. Proizvodni asortiman odnosi se na antibiotike, kemoterapeutike, psihofarmake, dermatike, ginekološke preparate, sredstva za dezinfekciju, stomatološke preparate. Taj je proizvodni portfelj bio dostatan za podmirenje domaćeg tržišta kojem je Belupo tada bio usmjeren.

Sljedeća važna investicija bila je 1999. godine. U tom tvorničkom kompleksu od 15.000 četvornih metara izgrađeni su proizvodni pogoni, skladište za sirovinu i ambalažu, skladište gotove robe za hrvatsko i inozemno tržište, laboratorij, energana te sustav za proizvodnju i distribuciju pročišćene vode. Najmoderniji pogon u srednjoistočnoj dijelu Europe, pogon krutih oblika lijekova, prostire se na 7.000 četvornih

vat koji traje punih 46 godina

metara. U to vrijeme Belupo je na drugom mjestu po snazi proizvođača lijekova u Hrvatskoj, a stvoreni su uvjeti za provođenje GMP proizvodnje.

Nedugo nakon otvorenja tvornice krutih lijekova, Belupo je krenuo s razvojnim planovima za novi investicijski projekt – tvornicu polukrutih i tekućih oblika lijekova u Kopriv-

nici. U to vrijeme najmodernija tvornica odgovor je na izazove globaliziranog tržišta. Od 2.035 četvornih metara 1.760 čine tzv. čiste sobe. Ukupna proizvodnja provodi se prema GMP standardima i odredbama FDA, a godišnji kapacitet nove tvornice iznosi 50 milijuna pakiranja. Tvornica je opremljena modernim linijama za pakiranje i automatiziranim linijama koje olakšavaju proces

proizvodnje krema, gelova, masti, tekućih preparata i čepića. Nova tvornica zaposlila je pedesetak ljudi.

Godinu dana poslije otvaraju se Belupovi la-

boratoriji, mikrobiološki laboratorij te služba istraživanja i kontrole kakvoće. Tom investicijom je osiguran efikasniji i kvalitetniji rad ključnih službi za osiguranje kvalitete i razvoj proizvoda. Objekt kontrole i osiguranja kakvoće sagrađen je na ukupno 2.400 četvornih metara korisne površine.

Naposljetku, najnovijoj je investiciji – novom skladištu gotovih lijekova 2013. prethodilo bitno proširenje skladišnih kapaciteta u Koprivnici. Upravo je tom investicijom pokrenut integrirani skladišni sustav Belupa. Uz to, pojednostavljena je dostava gotovih proizvoda kupcima, ali i nabava sirovina i ambalaže, uz smanjenje troškova.

... do novog investicijskog ciklusa i Nove tvornice 2017.

Danas je Belupo izvozno orijentirana kompanija kojoj prihode od izvoza nadmašuju one s domaćeg tržišta. Drugi je po veličini proizvođač lijekova na recept, bezreceptnih lijekova, biljnih lijekova, dodataka prehrani i enteralne hrane. Lider je po broju prodanih pakiranja lijekova na recept i po prihodu od bezreceptnih proizvoda na hrvatskom tržištu. Belupovi su lijekovi zastupljeni u 11 skupina prema anatomske-terapijske klasifikaciji, a najveće uspjehe i tržišne udjele imaju lijekovi s učinkom na srce i krvotok, središnji živčani sustav te

bezreceptni lijekovi. Na godinu na tržište isporuči 100 milijuna pakiranja lijekova na recept i bezreceptnih preparata. Neprestanim ulaganjem u zaposlenike – njihovu stručnost i znanje, moderne tehnologije i

kapacitete povećava se izvoz što utječe na razvoj Belupa i Koprivničko- križevačke županije u kojoj zapošljava više od 800 ljudi. Daljnja internacionalizacija poslovanja, fokus na definirani proizvodni portfelj i diver-

sifikacija unutar biranih terapijskih skupina strateški su ciljevi Belupa. Takvom strategijom Belupo ostvaruje više od polovice prihoda izvozom, a očekuje veću prodaju i širenje na nova izvozna tržišta čim počne proizvodnja u novoj tvornici.

Kako bi povećao dosadašnju proizvodnju, Belupo je krenuo u investicijski ciklus – gradnju nove tvornice krutih i polukrutih oblika lijekova koja je svečano otvorena u svibnju ove godine. Ta je investicija važna za jačanje tržišne pozicije kompanije na domaćem i inozemnim tržištima, a u županiji za novo zapošljavanje. "Dosadašnji kapaciteti nisu dostatni za potrebe izvoznih tržišta. Stoga će nam ova greenfield investicija pomoći da otvorimo vrata novim tržištima, iz čije će proizvodnje izaći novi lijekovi" – istaknuo je predsjednik Uprave Hrvoje Kolarić.

Direktorica Proizvodnje Anica Job naglasila je da će se na novim linijama proizvoditi kreme, masti, otopine, sirupi, suspenzije, losioni i supozitoriji. Ovisno o potrebama i navikama na pojedinim tržištima, svaki će se lijek proizvoditi u više oblika i pakiranja. U dosadašnjoj proizvodnji to nije bilo moguće pa je izlaz na neka tržišta, posebno na

NAGRADA HRVATSKOG FARMACEUTSKOG DRUŠTVA

Hrvoju Kolariću uručeno priznanje za promicanje farmacije u gospodarstvu

Predsjednik Hrvatskog farmaceutskog društva Darko Takač, mr. pharm. uručio je 25. listopada na svečanoj sjednici Skupštine predsjedniku Belupove Uprave, Hrvoju Kolariću, mr. pharm., MBA "Priznanje za promicanje farmacije u gospodarstvu".

Riječ je o godišnjoj nagradi koju Društvo dodjeljuje istaknutim pojedincima, magistrima farmacije, koji u gospodarstvu promiču principe izvrsnog i odgovornog poslo-

vanja te na taj način podižu ugled struke. Zahvalivši struci što prepoznaje nastojanja da povežemo farmaciju kao znanstvenu disciplinu s farmaceutikom, kao strateškom granom industrije Hrvoje Kolarić tom je prigodom najavio da će i budućnosti nastojati poticati rast domaće proizvodnje, jer svako novo radno mjesto u farmaceutici višestruko multiplicira broj radnih mjesta u povezanim organizacijama.

rusko i okolna istočnoeuropska, bio ograničen.

Prema riječima direktora Nove tvornice Tomislava Đuraneka, proizvodni se pogoni prostiru na čak 20.608 četvornih metara. Od toga gotovo polovicu prostora čine tzv. čiste sobe gdje su osigurani posebni higijenski uvjeti. Skladište sirovina i pakovnog materijala ima 2.928, a energetska centar 1.037 četvornih metara. Na 403 četvorna metra je strogo kontrolirano skladište opasnih supstancija i zapaljivih tekućina.

Belupu će ovih dana inspekcija Ministarstva zdravstva i Agencije za lijekove i medicinske proizvode izdati proizvodnu dozvolu za nove pogone. Time će biti ispunjeni svi uvjeti za početak proizvodnje lijekova.

Belupov portfelj obogaćen s dva nova OTC lijeka

Belupov program OTC lijekova obogaćen je s još dva nova OTC lijeka koji su ovih dana izašli na tržište:

NAXIL 200 mg šumeće tablete i NAXIL forte 600 mg šumeće tablete.

NAXIL i NAXIL FORTE šumeće tablete sadrže djelatnu tvar acetilcistein, a pripadaju farmakoterapijskoj skupini: Pripravci za liječenje kašlja i prehlade, ekspektoransi, mukolitici, ATK oznaka: R05CB01.

Djelatna tvar acetilcistein razgrađuje gustu, ljepljivu sluz u dišnim putovima što omogućuje lakše iskašljavanje.

Terapijske indikacije:

Acetilcistein se koristi kada je potrebno smanjiti viskoznost bronhalnog sekreta u dišnim putovima radi lakšeg iskašljavanja kod bolesti respiratornog sustava povezanih s produktivnim kašljem poput astme,

bronhitisa, emfizema, mukoviscidoze i bronhiektazija.

NAXIL 200 mg šumeće tablete namijenjene su za primjenu u djece starije od 2 godine i odraslih, dok su NAXIL FORTE 600 mg šumeće tablete namijenjene za primjenu kod odraslih.

NAXIL 200 mg dostupan je na tržištu u pakiranju 20 eferescentnih tableta, dok je NAXIL FORTE 600 mg u pakiranju od 10 mg i 20 mg eferescentnih tableta.

Mjesto izdavanja lijeka je ljekarna, a način izdavanja bez recepta.

Osnovan Tim za strateške projekte

Tatjana Šešok, dipl.ing.farmacije, Ana Derdić, dipl.oec. i Andreja Senjan-Maroševac, dipl.ing. medicinske biokemije imenovane su članicama novoosnovanog Tima za strateške projekte Belupa. Riječ je o timu stručnjaka i profesionalaca koji će u koordinaciji s Upravom, Timom za portfelj te sektorima koji "pokrivaju" sva Belupova tržišta raditi na povećanju efikasnosti kompanije, na svim organizacijskim razinama.

"Tim ljudi koje smo predložili ima bogato životno i radno iskustvo. Riječ je o kolegicama koje su dosad operativno vodile i upravljale poslovanjem na razini sektora za koje su bile zadužene. Odsad će kolegice Šešok, Derdić i Senjan-Maroševac imati još jednu zadaću – strateški promišljati projekte te njima upravljati, kazao je najavljujući osnivanje tima, Hrvoje Kolarić, mr.pharm., MBA, predsjednik Uprave. "Jedino na taj način, povjerivši ovaj zadatak timu iskusnih profesionalaca, Belupo može računati na snaženje proizvodnog portfelja, izlazak na nova tržišta te ulazak u nove proizvodne niše," kazao je predsjednik Belupove Uprave.

Uprava je na istoj sjednici donijela i odluku o imenovanju novih direktora sektora. Tako će od 9. listopada sektor Razvoja poslovanja i registracija voditi Mitja Posavec, mr.pharm., koji ujedno postaje i član Tima za portfelj. Kolega Posavec u našu kompaniju dolazi iz Krke, s pozicije voditelja Strateške nabave. U novoj organizaciji Sektor

Istraživanja i razvoja vodit će Damir Bijač, dipl.ing. kemije, koji ostaje na dužnosti voditelja Tima za portfelj, a sektor Kontrolinga vodit će mr.sc. Melita Matić, dipl.oec., MBA.

Kolegicama i kolegama čestitamo na imenovanju, želimo im profesionalni i osobni uspjeh na novim dužnostima koje ih očekuju.

Sektor Razvoja poslovanja i registracija

Mitja Posavec, mr. pharm., imenovan direktorom sektora Razvoja poslovanja i registracija

Uprava Belupa povjerila je vođenje sektora Razvoja poslovanja i registracija 43. godišnjem magistru farmacije Mitji Posavcu, koji u Belupo prelazi s pozicije voditelja Strateške nabave Krke.

Dugogodišnje profesionalno iskustvo na rukovodećim pozicijama mr. Posavec

stjecao je i na poslovima razvoja poslovanja, transfera tehnologija, istraživanja i razvoja te GMP aktivnostima iz područja generičke farmaceutske industrije.

Bio je zadužen i za uspješno otvaranje Krkinih novih tržišta, posebice indijskog, gdje je godinama radio kao direktor predstavništva.

24. tradicionalni Dani Belupa

ZDRAVLJE SE
GRADI SRCEM
 BELUPO

Već 24 godine zaredom ovi jesenski dani rezervirani su za tradicionalne Dane Belupa. Ove se godine zdravlje gradilo srcem prijatelja, poslovnih partnera i suradnika te, daka-ko, domaćina Belupa od 12. do 14. listopada u Solarisu. Neki su došli prvi put – predsjednik Nadzornog odbora Belupa Marin Pucari dr. sc. Mate Car, posebni savjetnik ministra zdravstva, te predsjednica Hrvatske ljekarničke komore Ana Soldo, mag. pharm.

DVODNEVNO DRUŽENJE U SOLARISU POKRAJ ŠIBENIKA BILO JE SRETNO, POUČNO I RADOSNO ZA BELUPO I SVE S

Nazdravimo životu i z

UDIONIKE

dravlje gradimo srcem

24. tradicionalni Dani Belupa

Sve je počelo u četvrtak popodne kad je predsjednik Uprave Belupa Hrvoje Kolarić sa suradnicima dočekivao autobuse s magistrima farmacije koje su pristizale s raznih strana Hrvatske – iz Splita, Šibenika, Pule, Zagreba, Osijeka, Virovitice... Poznate melodije i plesni ritmovi tambura od samog su dočeka poticali vedro raspoloženje.

Nakon okrepe na terasi hotela, gdje je pripremljen koktel dobrodošlice, u dvorani ho-

tela grupa Freak Out Band zvucima je glazbe pratila svečanu večeru – uvod u predivnu večer kojom je moderirao Mirko Fodor.

Prije svečane večere, predsjednik Uprave Belupa Hrvoje Kolarić srdačno je pozdravio cijenjene goste naglasivši da je ravnotežu teško postići ako težimo ekstremnim emocijama, ako smo samo odlično ili jako loše. Ovdje smo, rekao je, da budemo zajedno, nazdravimo životu i zdravlje gradimo srcem.

Atmosfera se na plesnom podiju zahuktavala, a noć je već pala i počeo je petak 13. za koji većina vjeruje da je nesretan dan. No ne za domaćine i njihove goste koji su se nastavljali zabavljati uz Robija i Prcu te tamburaše do jutarnjih sati.

Iako je petak 13. započeo stručnim dijelom programa, svi su uzvanici spremno dočekali gala večeru koja je započela ritmom kucanja srca potičući nas na razmišljanje kad smo posljednji put, u miru, osjetili otkucaje vlastitog srca, kad smo bili svjesni njegovog napornog rada i kad smo se zadnji puta za-

BELUPOV VESELI KUTAK NA DANIMA BELUPA

Dragica Radin, mr.pharm.
Ljekarne Radin, Šibenik

pitali što naše srce uistinu želi te je li – dobro?

Belupo je pripremio bogat program s mnogim iznenađenjima. Magistra Dragica Radin, recitatorica koja već godinama od srca piše prekrasne pjesme inspirirane Belupom, i ove nas je godine obradovala svojim stihovima – Šibeniče, Ti si stina, govorim vam u ime domaćina. Zdravlje se gradi srcem usred Krešimirovog grada i ja ću vam o njemu pričati sada....

Posljednje, ali nipošto najmanje bitno, prikazan je videospektakl otvorenja nove tvor-

*"Šibeniče, Ti si stina"
govorim vam u ime domaćina.*

*Zdravlje se gradi srcem usred
Krešimirovog grada i ja ću vam
o njemu pričati sada.*

*Kad te temperatura i bol lupe,
tu su neofeni i lupoceti da svojom
snagom sve skupe.*

*Aska se bori protiv guste krvi,
a carvelol je beta bloker prvi.*

*Rosix i torvas tope u krvi masnoće
i za njih nema nejasnoće.*

*Mirobact je sklopio s bakterijama pakt,
dok rojazoli gljivice liječe
da ne bi bilo štete veće.*

*Sirup hederan ti osigurava bez kašlja
miran san, a tu su i novi naxili u
formi šumećih tableta da produktivni
kašalj bude njihova meta.*

**Za muškarce bez winera nema života
jer uz njega se doživi stota.**

nice Belupa i virtualna šetnja njezinim suvremenim pogonima.

Kakvi bi bili Dani Belupa da nema iznenađenja za slavljenike pa smo tako i ove godine proslavili tri rođendana s dragim ljudima. Topline, zagrljaja i veselja nije nedostajalo. Pred sam kraj večeri Mirko Fodor najavljuje posebno iznenađenje i poziva sve da poziraju za grupni selfie s osmijehom od srca i srcem oblikovanim prstima! Izazov je prihvaćen i oskarovka je osvanula na društvenim mrežama. Belupovci i njihovi gosti licem i rukama poručuju da se Zdravlje gradi srcem.

Sva su srca zaigrala kad su na pozornici zaisvirali Tragovi, predgrupa Prljavcima. Belupova je večer veselo tekla uz posebno oduševljenje nastupom legendi, benda Prljavo kazalište do kasno u noć – ili, u njihovom stilu – Pjevajmo do zore... A mnogi su ih poslušali te pjevali i plesali uz tamburaše koji su veselje i zabavu produžili do novog dana. Dvodnevno druženje u Solarisu kod Šibenika bilo je sretno, poučno i radosno za Belupo i sve sudionike. Posebice se s time slažu gosti koji su sa svih strana domaćine obasipali zahvalom i čestitkama na uspješno održanim Danima Belupa i već se predbilježili za sljedeće.

PANEL-RASPRAVA: "FINANCIJSKA OPERACIJA ZDRAVSTVENOG SUSTAVA"

Sa 720 eura po stanovniku ali na gra

Za kroničnog pacijenta, hrvatsko zdravstvo, financijska je operacija neizbježna! Možemo to potkrijepiti brojnim argumentima. Sve što smo u proteklih dvadesetak godina učinili u resoru zdravlja, u kojem živimo i radimo, započeli smo i nismo završili. Brojali smo reforme, brojali smo dane čekanja na bolničkim listama, brojali smo dugovanja u sustavu, a jedina, dosada, uistinu provedena reforma zdravstvenog sustava odnosila se samo na politiku cijena i potrošnju lijekova. Sve ostalo svedeno je na vječne sanacije kojima su se pokrivali dugovi unutar sustava. Ovim je riječima direktorica Ureda za korporativne komunikacije Snježana Foschio-Bartol opisala dugotrajno stanje hrvatskog zdravstvenog sustava, otvarajući središnju panel-raspravu 24. Dana Belupa "Financijska operacija zdravstvenog sustava". Koliko je financijska operacija nužna, istaknula je, ukazuje činjenica da stabilnost sustava ostaje najveći problem zdravstva ne samo u financijskom već i u socijalnom i političkom smislu. U kojem smjeru krenuti kako bi se postigla financijska održivost zdravstvenog sustava, vratili dugovi, kako bismo zaboravili na probleme s listama čekanja, s dostupnošću suvremenih lijekova i terapija...?

Zdravlje treba graditi srcem, pa i mi sa srcem krećemo u novu avanturu, rekla je Snježana Foschio-Bartol i najavila otvore-

ni razgovor Mislava Togonala sa sudionicima panela. Bili su to Mate Car, posebni savjetnik ministra zdravstva za financijska pitanja, Tea Strbad, pomoćnica ravnatelja

Imamo odlično zdravstvo, niti smo izdržljivosti

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Milka Kosanović, direktorica Udruge proizvođača lijekova pri Hrvatskoj udruzi poslodavaca, i Trpimir Goluža, predsjednik Hrvatske liječničke komore.

MATE CAR: PRVI JE ZADATAK MINISTARSTVA ZDRAVSTVA DA KVALITETNO UPRAVLJA RESURSIMA TE DA SVIM PACIJENTIMA OSIGURA DOSTUPNOST ZDRAVSTVENIH USLUGA

Togonal je podsjetio da se u rješavanju zdravstvenih financija, na žalost, ništa bitno nije dogodilo u proteklih godinu dana, od prošlogodišnjih Dana Belupa. Ali, dugovi se gomilaju. Dug bolnica prema vedomostima već je premašio tri milijarde kuna, ima faktura koje se stare čak tri godine. O tome kao i o mogućim izlazima željeli smo razgovarati s potpredsjednicom Vlade i ministricom gospodarstva Martinom Dalić kao i s ministrom financija Zdravkom Marićem. Oni nisu željeli izložiti svoje viđenje zdravstvene reforme. Ipak, ministar zdravstva Milan Kujundžić imao je hrabrosti reći "car je gol!" i iznijeti stvarne brojke o dugovima u zdravstvu koji iznose više od osam milijardi kuna.

Zdravstveni standard i nadstandard

No može li prvi reformski zahvat biti uvođenje poreza na luksuz? Porez na kocku, alkohol i pušenje za sada je samo ministrova ideja, a njenom bi realizacijom u zdravstvenu blagajnu godišnje ušlo oko tri milijarde kuna što je gotovo trećina ukupnoga duga. U ekskluzivnom razgovoru za Dane Belupa, ministar zdravstva Milan Kujundžić kaže: – Ovdje se radi o dvostrukom učinku, o prevenciji bolesti što je posebno važno za mla-

de ljude, a imali bismo i financijski učinak, dakle više novca za kvalitetno liječenje onih koji to trebaju danas. Već godinama, u hrvatskom zdravstvenom sustavu ukupni se dug vrti od oko 7,5 do oko osam milijardi kuna. Dug oscilira ovisno o povremenim ulascima određene količine novca u sustav. Dakle, imamo dugogodišnji problem, koji je ranije rješavan povremenim sanacijama, ali se pri tome povećavao javni dug. No, činjenica koje moramo biti svjesni jest da medicina u svijetu svake godine poskupljuje pet do osam posto i sve zemlje u svijetu muku muče s time kako nabaviti dodatni novac. I mi u Hrvatskoj moramo tražiti modele za dodatni novac – rekao je ministar Kujundžić. Na pitanje je li jedan od operacijskih zahvata definiranje osnovnog zdravstvenog standarda i nadstandarda odgovara:

– Slično rješenje već godinama postoji gotovo u svim razvijenim zemljama svijeta, pa i mi u Hrvatskoj trebamo o tome razmišljati. Nadasve treba dobro definirati osnovni standard kako nitko, neovisno o imovinskom cenzusu, ne bi bio zakinut u kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti i njenoj dostupnosti. A za one koji imaju više i žele više i platiti, ne vidim razloga zašto ne otvoriti taj prostor preko osiguravajućih društava. Na taj bi način i zdravstveni sustav imao više novca. Ako je takav model dobar za Austriju, Švedsku i mnoge druge zemlje, nema razloga da ne funkcionira i kod nas. Mi strahujemo od privatizacije, amerikanizacije zdravstva, raslojavanja društva, ali po meni bi pozitivan korak bio da oni koji imaju više i plate više te da, naravno, onima kojima koji nemaju ostaje zavidna kvaliteta liječenja.

– Sinergija između javnog i privatnog zdravstva u svijetu se također pokazala dobrom i ne vidim razloga da ne zaživi i u Hrvatskoj. Mene kao pacijenta ili kao odgovornu osobu zanima ista ili bolja kvaliteta zdravstvenih usluga te ista li niža cijena. Mislim da su to glavni elementi, uz sigurnost pacijenata, na kojima treba ustrajati – zaključio je ministar zdravstva te je, na kraju, srdačno

Demografski atlas hrvatskog liječništva

U suradnji sa sedam hrvatskih institucija, Hrvatska liječnička komora priprema Demografski atlas hrvatskog liječništva, dokument koji će na 400 stranica točno i objektivno prikazati trenutno stanje broja liječnika u Hrvatskoj, od prekovremenoga rada svakoga od njih pa sve do njihove dobne strukture. Taj dokument može biti i te kako koristan da se učini petogodišnja ili desetogodišnja

projekcija kadrovskog kapacitiranja sustava, a moći će se i dovesti u odnos s epidemiološkim podacima i zdravstvenim potrebama hrvatskih građana.

Predsjednik Komore Trpimir Goluža rekao je da je taj projekt uloženo oko tri, četiri milijuna kuna i da će dokument pokloniti Ministarstvu zdravstva kako bi, ako to netko želi, poslužio za izradu održive zdravstvene politike.

pozdravio sve sudionike Dana Belupa i zahvalio Belupu što već desetljećima brine za zdravlje hrvatskih građana i zapošljava veliki broj ljudi.

Porezi na tzv. luksuz bačeni su u neku ladicu, no ministrov savjetnik Mate Car smatra da je dužnost ministra zdravstva da pokrene zdravstvene politike kojima će štititi zdravlje građana, a prijedlog o porezu na ovisnosti, koje su problem svugdje u svijetu, imao je upravo taj zadatak. Replicirao je na to predsjednik Hrvatske liječničke komore Trpimir Goluža i rekao da država već prikuplja porez na cigarete, alkohol i mobitele koji je namijenjen zdravstvu, ali taj novac nikada ne uđu u zdravstvo.

– Država nema moralno pravo zadirati u novčanik građana dok ne poštuje vlastite financijske obveze. Moramo biti poštteni i reći ljudima da je glavni generator financijske neodrživosti zdravstvenog sustava država Hrvatska. Naime, na godišnjoj razini

između 1,7 milijardi i 2,2 milijardi kuna, koji se namjenski prikupi za zdravstvo ne završava u zdravstvu nego se koristi za krpanje proračunskih rupa i tim se novcem kupuje socijalni mir. Mislim da je jedina perspektiva hrvatskog društva primjenjivanje zakona i funkcioniranje pravne države. Do tada ne možemo očekivati da ćemo biti u održivom sustavu zdravstva. Financije i ekonomija u zdravstvu su virtualne kategorije i ne počivaju na realnim osnovama. Uz albanska izdvajanja za zdravstvo htjeli bismo švedski zdravstveni sustav. To je nemoguće – rekao je Goluža.

Milka Kosanović slaže se da je neuplaćivanja dvije milijarde kuna iz državnog u zdravstveni proračun veliki problem za koji nije odgovoran samo resorni ministar već cijela Vlada. I nitko, istakla je, nema moralno pravo zadirati u tuđi džep dok ne poštuje vlastite obveze. Iznijela je i zanimljiv podatak, prema kojemu Švicarac radi za državu go-

MILKA KOSANOVIĆ: DA BI SE SREDIO SUSTAV ZDRAVSTVA NUŽNA JE POLITIČKA VOLJA, NUŽAN NAM JE KONTINUITET POLITIČKE I OSOBNE ODGOVORNOSTI

dišnje četiri mjeseca, a Hrvat s prosječnom plaćom i do sedam mjeseci.

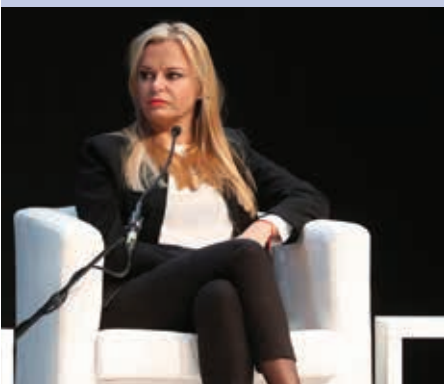
Modeli za posebno skupe lijekove

No kako je naše zdravstvo već danas u velikim financijskim problemima, možda je pitanje svih pitanja, kako ćemo se liječiti u godinama koje dolaze, jer će se, prema određenim procjenama, do 2025. godine izdaci za nove tzv. posebno skupe lijekove povećati za čak 500 posto. Tea Strbad je istaknula da HZZO ima fond za posebno skupe lijekove i na tom je popisu više od 80 lijekova, a krenulo se samo četiri lijeka. Za-

Tko generira dugove

Ukupni dug u zdravstvu iznosi čak 8,2 milijarde kuna što je više od trećine godišnjeg zdravstvenog proračuna!

Ima onih koji će reći da dobar dio duga generira visoka potrošnja lijekova u Hrvatskoj. Je li to baš tako? Milka Kosanović je iznijela konkretne pokazatelje.

– Prije nekoliko godina financijska potrošnja za lijekove na recept iznosila je 3,2 milijarde, a sada je to oko tri milijarde, dakle imamo pad u financijskim izdacima za lijekove na recept oko 200 milijuna kuna. Ali, posebno skupi lijekovi rastu godišnje 80 do 100 milijuna kuna, a da istovremeno ne znamo imaju li i koliki im je učinak. To nije mudro. U nekim drugim zemljama lijekovi na osnovne liste ulaze uvjetno što znači da nakon godinu-dvije slijedi revizija i provjeravaju se učinci tih lijekova. Ako ima konkretan učinak lijek ostaje, ali ako ga nema lijek se briše s liste. Da bi se sredio sustav

zdravstva nužna je politička volja, nužan nam je kontinuitet političke i osobne odgovornosti – rekla je Kosanović. Naglasila je i to da dug prema veleprodajnicama trenutno najveći problem što može izazvati i pucanje sustava, ukoliko izostane ozbiljan zahvat. Dodala je da se prvi puta do sada nazire svjetlo na kraju tunela. Tea Strbad je na to rekla da dug HZZO-a prema veleprodajnicama za lijekove na recept iznosi 2,7 milijardi kuna, a da je ostalo dug bolnica. Reagirao je Goluža rekavši da je veliki dug bolničkog sustava samo posljedica što je država, odnosno HZZO, usluge koje bolnica fakturira potpuno podcijenio. Niske cijene su alibi kako se nastali dug ne bi odnosio na HZZO već na bolnice.

– Što da učine liječnici, što da učini bolnica kada se 20-og u mjesecu potroši limit? Svjesni smo da sa svime što dalje radimo stvaramo gubitak. Ali, trebamo li zatvoriti

operacijske dvorane ili da zaključamo vrata bolnice? – retorički je upitao Goluža.

U raspravu se uključuje Mate Car koji je rekao da ravnatelj bolnica na sastancima u

Ministarstvu zdravstva spominju da su im veliki problem i liječnici neradnici kojih se ne mogu riješiti ni na koji način. Goluža se složio da u sustavu ima i neradnika, ali, rekao je, odgovornost za neradnika je na voditelju ustrojstvene jedinice.

hvaljujući tome posebno skupi lijekovi nisu na teret bolničkih proračuna.

– Novi su lijekovi iznimno skupi i pitanje je hoće li i u kojoj mjeri biti dostupni hrvatskim građanima. HZZO će uvijek imati ograničeni proračun pa će se morati jako dobro izvagati i ocijeniti koliko koji lijek donosi pacijentima koristi, odnosno u kakvom su odnosu korist i visoka cijena lijeka – rekla je Strbad.

Administrativno tumačenje je jedno, život i teške životne situacije, pogotovo kada se radi o teško bolesnom djetetu, nešto posve drugo. No činjenica je i to da novi lijekovi koji dolaze nisu problem, u financijskom smislu, samo za hrvatski zdravstveni sustav. I mnoge zemlje u svijetu imaju problema s dostupnošću novih lijekova. Savjetnik ministra zdravstva naglasio je da i Velika Britanija, zemlja u kojoj je živio i radio, ima financijskih problema u zdravstvenom sustavu pa model 'posebno skupih lijekova' razrađuju prilično racionalno pa se i te kako vodi računa o tome koliki je klinički učinak skupoga lijeka. Ako se radi o malom ili minimalnom kliničkom efektu skupoga lijeka, pacijentima u Velikoj Britaniji ostaje nedostupan, rekao je Car.

– Upravo se ovdje vraćamo na srž poslanstva Ministarstva zdravstva. To je upravljanje resursima. Mi imamo i uvijek ćemo imati ograničene i nedovoljne resurse. Jer, za zdravstvo bi se mogao potrošiti cjelokupni budžet Republike Hrvatske. Kad govorimo o efikasnosti zdravstvenog sustava ključ nisu financije ni lijekovi već kvaliteta zdravstvene usluge odnosno pridržavanje procesa koji najučinkovitije i najracionalnije dovode do povoljnih ishoda liječenja. Potrebno je, dakle, pridržavati se stručnih smjernica i kontrolirati njihovo provođenje – smatra Car. S time se složio predsjednik Liječničke komore, ali je naglasio:

– Stvaranje smjernica u nas traje već 21 godinu i još ih uvijek nemamo. Ministar Kujundžić je s predsjednikom Hrvatskog liječničkog zbora prof. Krznatićem donio smjernice za prioritetne liste čekanja koje su napisane na stručno neutemeljenoj razini. Ali za to nitko nije odgovarao. Dakle, izuzetno je važna odgovornost za ono što se radi – rekao je Goluža i podsjetio da je Liječnička komora prije dvije godine predložila tadašnjem ministru da se krene u realizaciju dijagnostičko-terapijskih smjernica. Do danas se nije dogodilo ništa! A što se tiče mjerenja kvalitete, u hrvatskom zdravstvu to ne postoji. Ne postoji ni poticanje ustanove za kvalitetu. U ovom sustavu kojemu je svejedno tko jest, a tko nije efikasan, tko

je kvalitetan, a tko nije, kotač pozitivnih promjena se ne može ni pokrenuti, rekao je Goluža. U funkcionalnom spajanju bolnica ne vidi osobite svrhe ni racionalnosti, jer se to radi sam na papiru. Pitao je, ispričao je Goluža, liječnike u KBC-u Osijek i u našičkoj bolnici što im je donijelo funkcionalne spajanje ove dvije bolnice. Liječnici i jedne i druge bolnice kažu da se nije dobilo ništa, da se radi isto kao i ranije.

– Funkcionalno spajanje bolnica je samo bacanje prašine javnosti u oči. Ni jedna administracija nije odgovorila na pitanja što će funkcionalno spajanje bolnica donijeti u financijskom smislu, kako će se odraziti na pacijente i kako na zdravstvene radnike. A master-plan bolnica je prošlo svršeno vrijeme. Vrtimo se u začaranom krugu u kojemu nema dovoljno ljudi koji su kadri donositi odluke i kontrolirati sustav – zaključio je predsjednik Hrvatske liječničke komore.

Bolnice s dva ravnatelja: jedan za poslovanje, a drugi za zdravstvene usluge

Kako financijsku situaciju u zdravstvu komentira ekonomski analitičar prof. dr. sc. Damir Novotny?

– Bolnički je sustav u Hrvatskoj neučinkovit, troškovi su previsoki i ne radi se na njihovom snižavanju. S druge strane, bolničkih kapaciteta imamo, po nekim procjenama, 20 posto više, po drugim procjenama čak 30 posto više. Dakle, moralo bi se raditi na redukciji kapaciteta, a korak u rješavanju viškova kapaciteta može biti medicinski turizam, privlačenje stranih ulagača što bi smanjilo financijsko opterećenje i snizilo troškove. Treba reći i to da mi imamo lažni osjećaj da je zdravstveni sustav primarno socijalna tema. Međutim, zdravstvo nije javno dobro, nije neograničeno dostupno i ne može biti neograničeno besplatno. Netko mora platiti te račune – rekao je Novotny u videoprilogu za panel "Financijska operacija zdravstvenog sustava". Naglasio je i to da bi u privatnom sektoru poduzeće kakvo je hrvatsko zdravstvo davno otišlo u stečaj. Jer nije solventno pa neke bolnice ne plaćaju račune više od godinu dana.

– Spomenut ću primjer Italije koja je kroz protekla dva desetljeća ovaj problem uspješno riješila. Ondje bolnice imaju dva ravnatelja, jedan brine o ekonomici poslovanja, a drugi o zdravstvenim uslugama. Neodrživo je da se ekonomika poslovanja bolnica zanemaruje – zaključio je Novotny. Razvijene europske zemlje za zdravstvo izdvajaju tri do čak četiri tisuće eura godišnje, u nama susjednoj Sloveniji to je oko 1400

eura. Kako održati hrvatski zdravstveni sustav u kojemu se po stanovnika izdvaja 720 eura godišnje? Pomoćnica ravnatelja HZZO-a smatra da je nužno racionalno koristiti novac kojim raspolažemo te da državno zdravstveno osiguranje, u okviru sredstava koja se izdvajaju za zdravstvo, svojim osigurancima nastoji pružiti najbolju moguću skrb. Pa, primjerice, u zdravstvenim pravima ne zaostajemo za Slovencima koji izdvajaju dvostruko više od nas.

– Prije desetak godina na listi lijekova bilo je oko dvije tisuće lijekova, a danas imamo oko četiri tisuće različitih pakiranja lijekova. U tih desetak godina, troškovi za receptne lijekove nisu rasli. Zavod nastoji da se normalnom politikom cijena, osiguraju svi lijekovi koji su potrebni pacijentima – naglasila je Strbad.

TEA STRBAD: TROŠKOVI ZA RECEPTNE LIJEKOVE NE RASTU VEĆ DESETAK GODINA, JER HZZO NASTOJI DA SE NORMALNOM POLITIKOM CIJENA OSIGURAJU SVI LIJEKOVI KOJI SU POTREBNI PACIJENTIMA

– Ali, upravo to što je rekla dr. Strbad govori da je došlo do jako velikog pritiska na cijene lijekova na recept. Sustav je održan zahvaljujući partnerima sustava koji na svojim leđima iznose teret neplaćanja i proizvedenih rokova plaćanja. Domaći proizvođači lijekova, u udjelu tržišta od 29 posto, u dvije su godine u uštedama sudjelovali sa 60 posto. Dakle, 100 milijuna kuna uštede na domaćim lijekovima znači da je minus u blagajni 280 milijuna, jer svako radno mjesto, svaka tableta koja se proizvede u Hrvatskoj generira određeni prihod. I kad domaćim proizvođačima lijekova uzmete 100 milijuna kuna, tada ste državi uzeli 280 milijuna – rekla je Milka Kosanović.

No svi se slažu u tome da sa 720 eura po stanovniku imamo odlično zdravstvo te da ni jedan pacijent u Hrvatskoj ne ostaje bez lijeka, bez terapije koja mu je potrebna.

Sinergija privatnog i javnog sektora u zdravstvu

Predsjednik Upravnoga vijeća Specijalne bolnice Sveta Katarina, prof. dr. sc. Dragan Primorac, koji je također putem videosnimke, dakle, neizravno sudjelovao u našoj panel-raspravi, smatra da je ministra Kujundžić učinio dobar potez već činjenicom da

je javnosti otkrio stvarni dug u sustavu. Jer, kako je rekao Primorac, od skrivanja nitko nema koristi. No gdje je rješenje?

– Treba slijediti iskustva zemalja koje su ovakve probleme riješile prije više desetljeća i čiji sustavi danas sjajno funkcioniraju. Ne možemo osporiti zdravstveni sustav Austrije ili zdravstveni sustav Njemačke. Nizozemska je, primjerice, godinama tražila put kako riješiti odnos privatnog i javnog sektora u zdravstvu. Danas je postignuta takva sinergija između ova dva sektora da može biti uzor svima. U Hrvatskoj je danas suradnja HZZO-a s privatnim sektorom samo oko 1,7 posto, dakle gotovo na razini statističke pogreške. Kad bi Hrvatska napravila najskromniji iskorak od samo deset posto – ne govorim o 30 ili 40 posto – bio bi to povijesni iskorak i pokazali bismo da možemo biti konkurentni – smatra prof. Primorac.

Na pitanje treba li u Hrvatskoj definirati osnovni standard, dakle košaricu osnovnih usluga i nadstandard, Primorac kaže da bi Hrvatska kroz definiranje tih košarica mogla riješiti brojne probleme u sustavu. Ali, napominje, uz uvjet da osnovna košarice zdravstvenih usluga pokrije apsolutno sve što je važno kako ni jedna osoba ne bi bila zdravstveno ugrožena.

TRPIMIR GOLUŽA: NOVAC JE VAŽAN, ALI PROBLEMI NAŠEG ZDRAVSTVENOG SUSTAVA PREVIŠE SU SLOJEVITI DA BI SAMO NOVAC RIJEŠIO SVE PROBLEME

Predsjednik Hrvatske liječničke komore slaže se s time da bismo, napokon, morali reći koje su naše mogućnosti i u okviru toga složiti sustav. Ali moramo znati što je standard kako bismo vidjeli što je nadstandard. – Novac je naravno iznimno važan. Ali moramo biti svjesni da kad bi se u zdravstveni sustav 'upumpala' velika količina novca i kad bi se pokrili svi dugovi, naše bi zdravstvo i dalje generiralo dugove. Problemi našeg zdravstvenog sustava previše su slojeviti da bi nam samo novac riješio sve probleme – rekao je Goluža.

Treba li, možda, razbiti monopol HZZO-a? O tome se sve češće govori, no pomoćnica ravnatelja HZZO-a kaže da zapravo ne zna što bi se time postiglo, a s modelom kakao danas funkcionira HZZO sve osobe u Hrvatskoj imaju zdravstveno osiguranje. Savjetnik ministra zdravstva Car smatra da je prvi zadatak Ministarstva zdravstva da kvalitetno upravlja resursima te da svim

pacijentima osigura dostupnost zdravstvenih usluga.

Liječnike zadržati stimulativnim mjerama

No o kakvoj ćemo dostupnosti zdravstvenih usluga govoriti u ne tako dalekoj budućnosti, kada danas svjedočimo o egzodusu mladih, sposobnih, obrazovanih ljudi koji bolji život traže izvan Hrvatske. Među njima je mnogo hrvatskih liječnika i medicinskih sestara kojih ima od Dublina do Londona, Berlina, Frankfurta...

– Rekli smo da se u naše zdravstvo ulaže 720 eura po stanovniku, rekli smo da je otpisano neke radiološke opreme 85 posto. A sve je to povezano. Financije, razina zdravstvene usluge i efikasnost tri su strane iste priče koji definiraju stanje u cjelokupnom sustavu. Sa 70 eura imamo kvalitetnu razinu zdravstvene usluge, ali na račun infrastrukture, na račun liječnika i ostalih zdravstvenih radnika koji u inozemstvu dobivaju puno bolje ponude i odlaze – kaže Mate Car. Zbog toga, istakla je Tea Strbad, doktore moramo u Hrvatskoj adekvatno nagraditi za rad. – Ali ovo što se danas događa vezano za odlazak liječnika iz zemlje mogli smo predvidjeti prije petnaest godina. Dok smo se kao zemlja pripremali za ulazak u EU, vi-

djeli smo iskustva drugih zemalja u kojima se ulaskom u EU dogodila devastacija zdravstvenog kadra – komentirao je Goluža i dodao da zabrinjava to što zdravstvena administracija nije donijela ni jednu jedinu odluku kojom bi pokazala da prepoznaje problem i da ga je kadra riješiti.

– Mi moramo imati politiku zadržavanja liječnika stimulativnim mjerama. To je prioritet rada Hrvatske liječničke komore. A zdravstvena politika je pitanje od opće važnosti, pitanje nacionalnih prioriteta. Ako Hrvatska ima dovoljno novca da kupi potpuno novu borbeni eskadriu onda me nitko ne može uvjeriti da nema dovoljno novca da uredi zdravstveni sustav – zaključio je Trpimir Goluža. Napokon, cijela priča o financijskog operaciji zdravstvenog sustava, oko koje se hrvatski zdravstveni sustav bezuspješno vrti godinama, može se svesti na poruku koju je na kraju izrekla Milka Kosanović:

"Svi koji nešto rade morali bi za to snositi i odgovornost. A odgovornosti u Hrvatskoj nema. Ministri zdravstva dolaze i odlaze, ali rješenja izostaju. I dok se u rješavanje ključnih pitanja zdravstvenog sustava ne uključe, uz Ministarstvo zdravstva, i Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo financija, bojim se da će nam zdravstveni sustav, ne stagnirati, već nazadovati."

Hrvatska je u globalnim razmjerima među vodećim zemalja u praćenju sigurnosti lijekova

U Hrvatskoj se godišnje na lijekove troši više od 5 milijardi kuna, a polovica propisanih lijekova ne koristi se pravilno. Upravo su ljekarnici stručne osobe koji svojim stručnim znanjima mogu pridonijeti učinkovitom korištenju lijekova, a time i ukupnim uštedama u zdravstvu. No, kako pratimo sigurnost primjene lijekova? Što je nutrivigilancija? Što čini farmaceutska industrija za sigurnost svojih lijekova te koja je uloga ljekarnika u informiranju pacijenta? Na 24. Danima Belupa, razgovarali smo o tome u

panelu "Sigurnost primjene lijekova", kojim je moderirala dr. sc. Petra Turčić, mag. pharm. i sveučilišna magistra menadžmenta u zdravstvu, docentica u Zavodu za farmakologiju Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Docentica Turčić sudjeluje u izvođenju nastave iz kolegija Farmakologija i eksperimentalna farmakologija, a uz to je i voditeljica Farmakoekonomika i Dermatici u ljekarničkoj praksi. Njeni su sugovornici bili Ana Soldo, mr.pharm, predsjednica Hrvatske Ljekar-

ničke komore, dr. sc. Darko Krnić, glavni koordinator Nacionalnog centra i farmako-epidemiologije Agencije za lijekove i medicinske proizvode, Ružica Vazdar, dipl.ing. prehrambene tehnologije, voditeljica Službe za sigurnost hrane i vode za ljudsku potrošnju Uprave za sanitarnu inspekciju Sektora državne sanitarne inspekcije za hranu i epidemiologiju pri Ministarstvu zdravstva i mr. sc. Tatjana Ajhler Đuretek, dr.med., rukovoditeljica Medicinskih poslova i farmakovigilancije Belupa.

Prije svega, zbog čega je tema o sigurnosti primjene lijekova danas iznimno važna?

- Napredak medicine i izum novih lijekova omogućuje sve veću primjenu lijekova u liječenju mnogih bolesti, daje nadu oboljelima, najdostupnija su i najprihvatljivija metoda liječenja. Uz očekivane pozitivne učinke u današnje se vrijeme velika pažnja posvećuje neočekivanim i neželjenim događajima kao posljedice nuspojava liječenja koje mogu izazvati i ozbiljne komplikacije i nove bolesti, produžiti liječenje. Na žalost, mogu imati i smrtni ishod. Sigurnost pacijenata tijekom primjene lijekova može biti narušena zbog samoga lijeka, zbog medicinskih pogrešaka kao i zbog nepažnje i neinformiranosti pacijenata. Mnogo toga može se povećanom pažnjom predvidjeti, minimalizirati ili prevenirati – rekla je Petra Turčić te je iznijela dostupne statističke podatke.

Najmanje je 5 posto hospitalizacija posljedica nuspojava lijekova, čak 200.000 ljudi godišnje umire u EU od posljedica nuspojava lijekova što ih stavlja na 5. mjesto uzroka smrti u Europi. Sve to generira trošak od 79 milijardi eura godišnje za liječenje nuspojava, a taj bi se trošak mogao izbjeći. Kako bi se bolje sagledala veličina ovog problema, može se staviti u odnos s nekim događajima iz života. Na primjer, postoji podatak da u Nizozemskoj godišnje više ljudi umire od neodgovarajućeg uzimanja lijekova nego u prometnim nesrećama. Ali, katastrofe su uglavnom nepredvidive, nasumične, obilježene na svim portalima dok se o žrtvama koje se mogu povezati s uzimanjem lijekova ne govori u tolikoj mjeri. Zbog svega toga, istakla je Turčić, postoje brojne inicijative u svijetu i EU kojima je cilj povećati i osigurati sigurnost pacijenata da se izbjegniju, spriječe ili isprave neželjene posljedice do kojih može doći tijekom liječenja. Posebno nas, naravno, zanima gdje smo mi u odnosu na druge zemlje EU, koje mjere provodimo ili namjeravamo provesti da bismo povećali sigurnost naših pacijenata? Koja je u tome uloga farmaceutske industrije?

Dr. Tatjana Ajhler Đuretek istakla je da je odgovornost farmaceutske industrije u ovom segmentu doista velika te da svaki nositelj odobrenja mora imati uspostavljen

SVAKI NOSITELJ ODOBRENJA MORA IMATI USPOSTAVLJEN SUSTAV AKTIVNOSTI KAKO BI PRATIO SIGURNOST I UČINKOVITOST SVOJIH LIJEKOVA

Nuspojave na paracetamol i acetilsalicilnu kiselinu

– Od 2005. godine, otkada smo počeli s aktivnim prikupljanjem nuspojava na paracetamol, imamo ukupno 46 prijava. Od toga ih je dvadesetak klasificirano kao ozbiljne nuspojave, a najveći dio otpada na predoziranja što i je najveći rizik kod paracetamola. Za acetilsalicilnu kiselinu, i to za dozu od 100 miligrama, podatke prikupljamo od 2012., otkada je lijek na tržištu. Imamo osam prijava nuspojava što je doista zanemarivo – rekla je dr. Tatjana Ajhler Đuretek, uz napomenu da se radi Belupovim lijekovima. Poručila je

također da su lijekovi Belupa ne samo učinkoviti već i sigurni u svim segmentima za koje je nadležna i odgovorna kompanija, no sigurnost primjene lijekova mora biti zajednička misija proizvođača, liječnika, ljekarnika i pacijenata.

Na pitanje zbog čega su OTC lijekovi izuzeti iz serijalizacije objasnila je kako su slučajevi krivotvorenja OTC lijekova veoma rijetki. No, naravno, i to će se pratiti i, ako bude potrebno, uvijek se može razgovarati da i oni uđu u postupak serijalizacije.

sustav aktivnosti kako bi pratio sigurnost i učinkovitost svojih lijekova. Farmakovigilancijski sustav obuhvaća aktivnosti od prikupljanja nuspojava lijekova na tržištu do mjera minimalizacije rizika. A informacije o posebnim rizicima uzimanja određenog lijeka prenose se na liječnike koji lijek propisuju, na ljekarnike koji ga izdaju i, naravno, na pacijente koji ga uzimaju.

A da ništa nije prepušteno slučaju govori i to da, prema Zakonu o lijekovima, Hrvatska agencija za lijekove i medicinske proizvode ima zadaću da, kako je rekao dr. Krnić, na cijelom području hrvatske države uspostavi farmakovigilancijski sustav.

DARKO KRNIĆ, HALMED:

S OKO TISUĆU PRIJAVA NA MILIJUN STANOVNIKA, KULTURA PRIJAVLJIVANJA SUMNJI NA NUSPOJAVE U HRVATSKOJ NA VISOKOJ JE RAZINI

- Imamo dobar farmakovigilancijski sustav. Kultura prijavljivanja sumnji na nuspojave u Hrvatskoj na visokoj je razini, a s oko tisuću prijava na milijun stanovnika, Hrvatska je u elitnom razredu među zemljama u Europi i u svijetu. Očekujem da ćemo ovu godinu završiti s više od četiri tisuće prijava sumnji na nuspojave. Iz godine u godinu taj broj raste što ukazuje na sve veću razinu svijesti među zdravstvenim radnicima i među pacijentima o potrebi prijavljivanja sumnji na nuspojave lijekova – rekao je dr. Krnić te dodao da HALMED aktivno sudjeluje i u europskim projektima vezanim uz sigurnost primjene lijekova. U 2016. uspješno je završen projekt Europske komisije pod nazivom SCOPE koji je trajao

tri godine.

- SCOPE je bio sjajan projekt iz kojega smo izašli bogatiji za znanje i za informacije koje smo razmjenjivali s kolegama iz europskih zemalja. Uz to, vidjeli smo da ni po čemu ne zaostajemo i da je naš sustav doista dobar. Hrvatska je u globalnim razmjerima među vodećim zemljama u području praćenja sigurnosti lijekova i na to možemo biti ponosni – smatra dr. Krnić.

Sigurnost lijekova kao i pružanje ispravne informacije o lijekovima pacijentima usko su povezani, a ljekarnik je u tom lancu najvažniji. Koja je njegova uloga u informiranju pacijenata o sigurnoj i učinkovitoj primjeni lijekova?

- Mislim da je naša uloga presudna. Ljekarnici su već godinama pri vrhu zanimanja kojima pacijenti najviše vjeruju. U našem, brojnim problemima opterećenom zdravstvenom sustavu, čini se da imamo najviše vremena za razgovor s pacijentima, ali imamo i najširi uvid u terapiju pacijenata. I jako je važno da uvijek izdvojimo vrijeme kako bismo im objasnili koji su eventualni rizici i prednosti lijekova koje koriste – istaknula je magistra Ana Soldo.

U panelu je naglašeno i to da je u EU sigurnost pacijenata važno političko pitanje i postoje razni programi za poboljšanje sigurnosti pacijenata. No, danas imamo i novu zdravstvenu disciplinu. Nutrivigilancija se bavi sigurnošću hrane, a poznato je da su dodaci prehrani važan i velik dio ljekarničkog asortimana. Radi li se o samo još jednom pojmu iz grupe raznih vigilancija ili postoji plan za praćenje sigurnosti primjene hrane, odnosno dodataka prehrani? Inženjerka Ružica Vazdar iz Ministarstva zdravstva rekla je da se na razini EU vode silne rasprave o tome jesu li dodaci prehrani bliže lijeku ili hrani, no, danas su još

ANA SOLDO: HRVATSKA LJEKARNIČKA KOMORA:

JAKO JE VAŽNO DA UVIJEK
IZDVOJIMO VRIJEME KAKO BISMO
PACIJENTIMA OBJASNILI KOJI SU
EVENTUALNI RIZICI I PREDNOSTI
LIJEKOVA KOJE KORISTE

uvijek u pravnom okviru hrane. Dakle, naglasila je, namijenjeni su isključivo zdravim osobama za nadopunu nutritivnih nedostataka, hranjivih tvari i ne mogu se predstavljati ili reklamirati da su korisni u prevenciji zdravlja.

- A kao hrana moraju biti sigurni. Ministarstvo zdravstva podržava sve što je usmjereno na zaštitu i zdravlje potrošača. I zato u trenutku kada zaprimimo dojavu na bilo kakvu sumnju da je određeni dodatak prehrani izazvao neku nuspojavu pokrećemo niz mjera iz propisa koji reguliraju sigurnost hrane. Nutrivigilancija još uvijek nije zakonski propisana obveza po pitanju dodataka prehrani, ali interes postoji – kazala je Vazdar. Dr. Darko Krnić je dodao da HALMED godišnje zaprimi i dvadesetak prijava nuspojava dodataka prehrani, a dominantno se radi o prijavama alergijskih reakcija. Iskustvo je pokazalo i to da nuspojave na bezreceptne lijekove daleko više od pacijenata prijavljuju ljekarnici.

Kad govorimo o zdravstvenoj pismenosti naših pacijenata, magistra Soldo smatra da nije zadovoljavajuća. Posebno, s obzirom na razinu odlučivanja koja je o zdravlju prepuštena pacijentima. Oni ne znaju dovoljno o potencijalnim učincima i rizicima lijekova i dodataka prehrani koje sami uzimaju. Presudan u odlučivanju je – dr. Google. Iznijela je primjer pacijentice koja je upalu uha liječila tako što si je kapsule stavljala u ušnu šupljinu.

-Samoliječenje u nas ima trend rasta, a ljekarnici i u tom području mogu puno učiniti svojim savjetima i znanjem. Dakle, naša je

RUŽICA VAZDAR, MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

NA RAZINI EU VODE SE SILNE
RASPRAVE O TOME JESU LI DODACI
PREHRANI BLIŽE LIJEKU ILI HRANI,
NO, DANAS SU JOŠ UVIJEK U
PRAVNOM OKVIRU HRANE

Imamo platformu stručnjaka koji se bave samoliječenjem

Dr. Hubertus Krantz, generalni direktor Europske udruge bezreceptnih lijekova u video razgovoru za naš je panel rekao:

“O dodacima prehrani sve se više razgovara na razini EU-a, pogotovo u projektu koji se zove PISCE. Radi se o platformi stručnjaka koji se bave samoliječenjem u sklopu kojega su dane konkretne preporuke o tome kako zdravstveni stručnjaci mogu poboljšati znanje ljudi o zdravlju općenito, a posebno o samoliječenju i samostalnom uzimanju lijekova. Objavljeno je završno izvješće ovoga projekta i na raspolaganju je svima. Uključuje isključivo preporuke koje podržava krovna europska organizacija ljekarnika CPME. U njemu se, na primjer, navodi, da bi već u školama trebala postojati edukacija o zdravlju, dakle edukacija od rane dobi. Također, navodi se da bi kurikulum na fakultetima gdje se školuju zdravstveni djelatnici, pogotovo ljeknici i farmaceuti, trebali sadržavati i predmete o samoliječenju. Vjerujemo da su ovo važne novosti u preporukama i da bi to mogla biti dobra osnova za daljnja poboljšanja u razumijevanju samoliječenja samim zdravstvenim djelatnicima. Tako bi se i njima dala potpora u savjetovanju ljudi o tome kako da se sami liječe na najbolji način.

Iz naše perspektive, zakonski propisi o

hrani i dodacima prehrani nisu loši, tj. jednako su dobri kao zakonski propisi o lijekovima. Međutim, veliki problem s kojim se susrećemo u mnogim europskim zemljama je loše provođenje europskih ili nacionalnih odredbi. Vidjeli smo da u mnogim zemljama nedostaje nadzora, jer vlasti možda nemaju dovoljno novca ili možda nedostaje odgovarajućih stručnjaka kako bi se uistinu proveli zakoni i uvela kontrola na tržištu dodataka prehrani.

Također, vjerujemo da će ljekarnici i u budućnosti biti važni. Ljekarnik osigurava postojanje sigurnosne mreže korištenja bezreceptnih lijekova, posebno savjetima. Smatramo da će uloga ljekarnika u svim zemljama EU sigurno rasti. Također, stalan izazov u našem sektoru je i kupovina lijekova preko interneta. Primijetili smo da u mnogim zemljama Europe dolazi do liberalizacije uvoza i distribucije. I kada govorimo o distribuciji, kanalima prodaje, listama dopuštenih lijekova itd., oni se određuju i procjenjuju na nacionalnoj razini. Smatramo da je to adekvatan način. Potpuno usklađivanja na europskoj razini u ovom kontekstu nema smisla. Kod bezreceptnih lijekova uravnoteženost dobiti i rizika ostaje glavna tema. To je i najbolje potpora ljudima i osnova za njihovo sigurno korištenje.”

važnost velika i kod samoliječenja. Oko 37 posto svih nuspojava prijavljuju ljekarnici što se čini velikim brojem. Međutim, to je zapravo tek jedna prijava nuspojave po ljekarni godišnje, a to je jako malo s obzirom na to da dolazi trend liberalizacije tržišta pa će sve više lijekova biti na bezreceptnom režimu. I zato je jako važno da prijavljivanje nuspojava prenesemo i na bezreceptne lijekove. Sigurnosni profil lijeka ovisi i o broju prijavljenih nuspojava i, ako se ne potrudimo i ne obratimo na to pažnju, postoji opasnost da nam lijekovi odu u neljekarnički kanal. A to ne bi bilo dobro - istaknula je magistra Soldo. Dr. Ajhler Đuretek govorila je o načinima komunikacije vezanih uz sigurnost primjene lijekova sa zdravstvenim djelatnicima i pacijentima te je rekla da se osnovne informacije nalaze u dokumentima sažetaka opisa svojstava lijeka namijenjenog ljeknicima i u uputi o lijeku za pacijente. Ali, rekla je, u slučajevima kada

se dogode neke promjene povezane sa sigurnosnim informacijama lijeka, koriste se i druge metode komunikacije kako bi se informacija što brže prosljedila svima kojima su potrebne. Primjerice, koristi se model pisma zdravstvenim radnicima. Važno je reći da ovaj kanal komunikacije nema promotivnih poruka.

Prošle je godine u svijetu prijavljeno 1.814.584 sumnji na nuspojave, u Europi 1.238.178, od čega 3.486 u Hrvatskoj. Naša je zemlja među pionirima u prijavljivanju nuspojava od strane bolesnika. To znači, rekao je dr. Krnić, da su pacijenti u Hrvatskoj prijavili oko 10 posto od ukupnog broja prijava, s čime smo zadovoljni, ali stremiti prema 15 posto. Različita su istraživanja pokazala da prijave pacijenta pridonose generiranju tzv. sigurnosnih signala pa i dalje pacijente treba u tome poticati. HALMED je u svibnju 2016. pustio u rad mobilnu aplikaciju za prijavu sumnji na nuspojave lijekova

koja je, uz Hrvatsku, u funkciji u Nizozemskoj i u Velikoj Britaniji.

- Pokazalo se da ćemo mi relativno najbolje iskoristiti ovu aplikaciju koja će nam, kada razvijemo sve njene mogućnosti, omogućiti dvostruku komunikaciju, između zdravstvenih radnika i regulatora te između pacijenata i regulatora. To će nam otvoriti dodatni kanal za komuniciranje sigurnosnih informacija – rekao je dr. Krnić. HALMED odobrava lijekove, provodi kontrolu lijekova i prati sigurnost njihove primjene na tržištu te organizira i povlačenje lijeka ako za to postoje razlozi. Koliko često se to događa i koji su najčešći razlozi za povlačenje lijekova s tržišta?

- U posljednje dvije-tri godine na razini EU nije bilo ukidanja rješenja za promet lijeka, ali ovu ćemo godinu završiti sa čak četiri suspenzije rješenja. Određene nuspojave mogu narušiti odnos koristi i rizika do te mjere da se lijek mora povući s tržišta. To nije često, ali dogodi se. A s novim biološkim lijekovima dolazi i cijeli novi set sigurnosnih pitanja – kaže dr. Krnić. Za povlačenje dodataka prehrani s tržišta RH zaduženo je Ministarstvo zdravstva. Inženjerka Ružica Vazdar istakla je da se godišnje povuče s tržišta, u prosjeku, tri do pet proizvoda iz segmenta dodataka prehrani. Oni se povlače zbog kontaminiranosti, a obično su to teški metali, ili zbog toga što sadrže aktivne tvari iz lijekova. U rjeđim slučajevima, razlog povlačenja je u tome da sastav proizvoda ne odgovara deklaraciji.

Prema istraživanju Svjetske zdravstvene organizacije oko 50 posto lijekova koji se prodaju putem internetskih stranica je krivotvoreno. O stanju u Hrvatskoj govorio je

dr. Krnić i rekao da u našem legalnom lancu nije bilo krivotvorina, pa se i po tome izdvajamo, dok u pojedinim europskim zemljama već ima krivotvorina u legalnom lancu prodaje lijekova. No, kaže, prije li kasnije i to će nas sustići. Stoga je proces serijalizacije iznimno značajan proces koji pruža velike mogućnosti u zaštiti lijekova. Zakonom o ljekarništvu koji je kod nas stupio na snagu ulaskom u EU, predviđena je mogućnost prodaje lijekova putem Interneta. Komentirala je to magistra Soldo i istaknula da u Hrvatskoj zapravo ne postoji potreba za internet ljekarništvom, jer je ljekarnik dostupan praktički svakom stanovniku na deset minuta automobilom ili deset minuta hoda. A iskustva susjednih zemalja u kojima postoji internet ljekarništvo su, posebno u dijelu sigurnosti pacijenata, prilično loša, rekla je magistra Soldo. Iznijela je i rezultate pilot projekta u kojem se pratila suradljivost pacijenata u uzimanju kronične terapije.

- Podaci su poražavajući, jer smo u nekim ljekarnama imali 30 do čak 50 posto pacijenata koji ne uzimaju redovito svoju terapiju – naglasila je predsjednica Hrvatske ljekarničke komore.

U zemljama EU postoje brojni programi koji se provode radi osiguranja sigurnosti pacijenata, pa je tako npr. Austrija uvela e-kartice koja omogućuje da svi ljekarnici imaju uvid u to koje Rx i OTC lijekove pacijent koristi. U Portugalu postoji model dvosmjernog papirnog dokumenta između ljekarnika i liječnika. Danska je uvela sustavni pregled terapije lijekovima kod starijih čime je uštedjela 50 milijuna eura. U Francuskoj postoji izvršna umreženost ljekarni pa tako sve ljekarne mogu pratiti izdavanje lijeko-

va te vode posebnu brigu o čuvanju lijekova, tzv. hladni lanac. Hrvatska ljekarnička komora ima Povjerenstvo koje se bavi tzv. dodatnim ljekarničkim uslugama i njihov je zadatak da definiraju postupnike o prvom uzimanju lijeka, o praćenju lijeka, o sigurnom i ispravnom korištenju nekih lijekova, završen je postupnik za prijavu nuspojava. Dakle, za početak imamo četiri postupnika koja su izravno povezana sa sigurnosti pacijenata i njihovim zdravljem, rekla je magistra Soldo. Dr. Krnić je tome dodao da i mjere minimalizacije rizika uzimanja lijekova treba smatrati dodatnom ljekarničkom uslugom što je ogroman neiskorišteni potencijal.

U završnoj riječi panela "Sigurnost primjene lijekova" dr. Tatjana Ajhler Đuretek istakla je da su u ovom području zahtjevi regulatora sve veći, ali da zajedničkim aktivnostima i međusobnim prepoznavanjem svi možemo pridonijeti sigurnoj i učinkovitoj primjeni lijekova. Dr. Darko Krnić poručio je kako možemo vjerovati u naš sustav koji prati sigurnost primjene lijekova, možemo s njime biti zadovoljni, ali i ponosni na to kako sustav funkcionira te da ćemo i dalje raditi na tome da bude još bolji. Inženjerka Ružica Vazdar istakla je veliko značenje suradnje i dijaloga Ministarstva zdravstva s prehrambenom i farmaceutskom strukom te je izrazila zadovoljstvo što je zanimanje za nutrivigilanciju sve veće. Magistra Ana Soldo poručila je, na kraju, zdravstvenoj administraciji da je ljekarništvo veliki i neiskorišteni segment zdravstvenog sustava koji može puno više pridonijeti dodatnoj zdravstvenoj vrijednosti i sigurnosti pacijenata kao i uštedama u zdravstvu.

Otvoreno iz Belupa

U TREĆEM BLOKU POD NAZIVOM OTVORENO IZ BELUPA ODRŽANA SU TRI STRUČNA PREDAVANJA I PRIKAZAN BELUPOV KORPORATIVNI FILM "VIRTUALNA ŠETNJA BELUPOVOM TVORNICOM KRUTIH, POLUKRUTIH I TEKUĆIH OBLIKA LIJEKOVA"

Predavanje "Drugo lice nutritivne terapije", održala je mr. sc. Lenkica Penava, dipl. ing., direktorica Belupove Nutraceutike, a naši gosti imali su prilike degustirati jela s okusima Nutrixe (čokolade, jagode, vanilije i kave) koja su za njih pripremili kolege iz Gastro tima Podravke.

Penava je naglasila kako su dobar okus i početna prihvatljivost enteralnih priprema ključni za uspješno provođenje nutritivne terapije, a zdravstveni djelatnici i obitelji pacijenata često se susreću s potrebom korištenja dodatnih načina primjene nutritivne terapije. Sinergijskim pristupom Belupa i Podravke kreiran je i tiskan u obliku knjižice recepata 7-dnevni kompletni jelovnik za primjenu enteralne hrane u pripremi tradicionalnih i inovativnih jela našeg podneblja

očuvanog prepoznatljivog i svojstvenog okusa. Recepti osiguravaju nutritivno izbalansirane obroke i uravnoteženu prehranu te uključuju sve grupe namirnica sukladno nutricionističkim preporukama, a pogodni su i za prehranu kod dijabetesa. U kreiranju jela te izradi knjižice recepata uz Nutraceutiku, Marketing i Prodaju Belupa sudjelovale su Podravkine službe Nutricionizam i senzorika, Studio za dizajn, Kulinarski centar kao i promotori kulinarstva.

Važnost odabira lijeka za brzo i učinkovito djelovanje

Drugo predavanje održala je Ana Marija Rusan, dr. med. dent., voditeljica programa bezreceptnih lijekova i proizvoda iz Belupa pod nazivom "Kako brzo i učinkovito stići do cilja? Koristite Belupovu "navigaciju!".

U predavanju je naglašeno kako je prilikom odabira lijeka za liječenje neke bolesti ili samo za ublažavanje simptoma, važno odabrati lijek koji će brzo i učinkovito, ali i sigurno postići svoj cilj.

Inače, Belupo svake godine širi svoju paletu lijekova kako u Rx programu, tako i u OTC-u. Tako su ove godine na tržište izašli RojzolDerm, OTC lijek za liječenje gljivičnih infekcija kože, Naxil forte 600 mg i Naxil 200 mg, lijek koji razgrađuje bronhalnu sluz i olakšava iskašljavanje

Do kraja godine očekujemo izlazak novog proizvoda namijenjenog onkološkim bolesnicima, Nutribel Complex-okus čokolada u pakiranju od 200 ml, hrana za posebne medicinske potrebe, naglasila je kolegica Ana Marija Rusan, dr. med.

Podsjetnik za terapije – OMP projekt

Predavanje pod nazivom "OMP projekt", održao je Marinko Plazanić, mag. pharm. iz Ljekarne Deltis Pharm, Zagreb, te naglasio kako je ideja za projekt potekla nakon izrade OMP (Omnia mea mecum porto, Organizacija Memo Pomoć) podsjetnika terapije. Podsjetnik je namijenjen pacijentima koji imaju više lijekova u terapiji i često zaboravljaju koji su nazivi tih lijekova i kako pravilno rasporediti terapiju tijekom dana. Izrađen je na čvršćem papiru u dimenzijama džepnog formata i sadrži rubrike za upis lijekova, OTC preparata i njihovog doziranja. OMP podsjetnik je poslužio kao

alat za unapređenje kvalitete ljekarničke skrbi, što je glavni cilj projekta.

Putem strukturiranog upitnika ljekarnici su informirali o pravilnom i sigurnom uzimanju lijekova, procijenili adherenciju, uočili pogreške u terapiji, savjetovali o prevenciji nuspojava, educirali o samokontroli bolesti i nefarmakološkim mjerama te su zabilježili svoje intervencije i preporuke.

Projekt je pokazao da proizvod OMP podsjetnik ima praktičnu primjenu u radu s pacijentima, OMP otvara prilike za savjetovanje i edukaciju. Potvrđena je važnost savjetovanja u ljekarničkom pozivu. Projekt je stručni uspjeh ljekarnika Deltis Pharma koji su svoje stručno znanje i vještine praktično primijenili uz upotrebu OMP podsjetnika, a za postizanje boljeg terapijskog ishoda svojih pacijenata, kazao je Marinko Plazanić, mag. pharm.

MARINKO PLAZANIĆ, mag.pharm, DELTIS PHARM

Prvi put na Danima Belupa, prvi put predavač

POZIV ZA SUDJELOVANJE NA DANIMA BELUPA ZA MENE JE BIO VELIKA ČAST I PRIZNANJE TE ZAHVALNOST JER JE OMP PODSJETNIK TERAPIJE NASTAO ZAHVALJUJUĆI KREATIVNOJ SURADNJI S BELUPOM

Na ovogodišnje 24. dane Belupa pozvan sam da u stručnom dijelu programa predavanjem predstavim proizvod OMP podsjetnik terapije i stručni projekt koji je temeljen na tom podsjetniku. Sami poziv za sudjelovanje na takvom značajnom

farmaceutskom događaju za mene je bio velika čast, priznanje, ali i osjećaj zahvalnosti jer je upravo OMP podsjetnik terapije nastao zahvaljujući kreativnoj suradnji s Belupom. Za mene, kao predavača prvi put, bio je to i veliki osjećaj odgovornosti

i želje da što profesionalnije održim predavanje.

OMP podsjetnik terapije je namijenjen pacijentima za upis njihove terapije, naziva lijekova i OTC preparata, pravilnog uzimanja i doziranja, kao i za upis važnih napomena. Od početne ideje do konačnog izgleda proizvoda Belupovi djelatnici su mi nesebično pomogli savjetima i prijedlozima tako da izgled podsjetnika pacijentima bude privlačan, ali i funkcionalan.

Moje predavanje o OMP projektu u ljekarnama Deltis Pharm odlično je nadopunilo prethodnu raspravu panelista na temu "Sigurnost primjene lijekova" jer prikazuje stvarne primjere iz ljekarničke svakodnevice i potvrđuje raspravu i zaključke panela. Svrha OMP projekta je informiranje o sigurnom i pravilnom korištenju lijekova, procjena adherencije, uočavanje pogrešaka u terapiji, tegoba pacijenata, savjetovanje i edukacija o samokontroli bolesti i nefarmakološkim mjerama samoliječenja.

Budući da Belupo pazi na sve detalje u organizaciji toga događaja, tako su mi Odjel za odnose s javnošću i dr. med. Renata Kokotović bili najveća potpora u pripremi prezentacije, pripremi nastupa i izlaganja,

kao i ohrabrenje prije samog izlaska za govornicu. Otprije poznati belupovci, ali i oni koje sam upoznao u Šibeniku bili su mi velika podrška te su mi svojim ohrabrenjem i savjetima pomogli da u najboljem svjetlu predstavim rad ljekarnika Deltis Pharma. Osjećaj zajedništva i pripadnosti se istaknuo i dominirao na ovom susretu.

Organizacija svih događanja, stručnih i zabavnih, bila je isplanirana do detalja te je odličan smještaj u hotelu kao i slobodno vrijeme za druženje s kolegama, još više upotpunilo osjećaj zadovoljstva što sam bio sudionik 24. Dana Belupa. Pozitivna energija, druženje sa kolegama, razmjena iskustava i velika pažnja domaćina da se osjećam ugodno ono je što cijenim u organizaciji toga događaja. Belupo je brigom za sve sudionike i izvrsnom organizacijom pokazao da je kompanija sa srcem. Zahvaljujem Belupu na velikoj podršci i pozivu na sudjelovanju, kao i na prilici da покаžemo kako ljekarnici Deltis Pharma kroz OMP projekt, brigom za zdravlje, svojim pacijentima, baš kao i Belupo, pokazuju da se zdravlje gradi srcem.

Zadovoljstvo sudionika 24. Dana Belupa

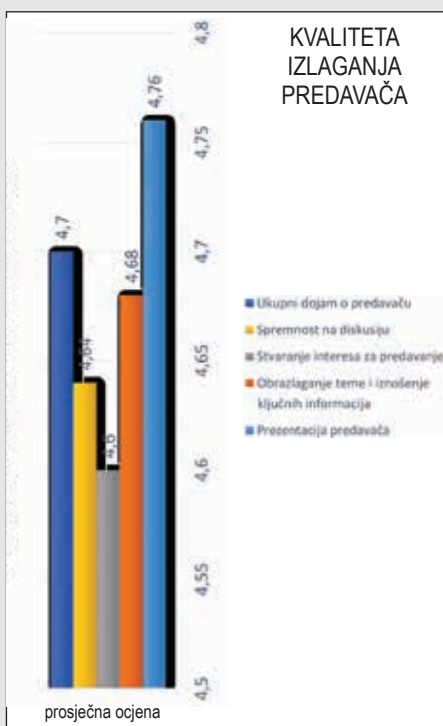
SUDIONICI SU NAJZADOVOLJNIJI CJELOKUPNIM ANGAŽMANOM I ORGANIZACIJOM SIMPOZIJA, A ZATIM IZVEDBOM PANEL-DISKUSIJA TE KVALITETOM IZLAGANJA **PREDAVAČA**

U nastojanju da iz godine u godinu budemo bolji postavljamo si sve zahtjevnije ciljeve i zato nam je iznimno važno mišljenje sudionika Dana Belupa. Svojim prisustvovanjem i angažiranjem sudionici su važna karika za uspješnost simpozija i zbog njih želimo biti bolji u onome što radimo.

Tako smo i ove godine primijetili izvrsne ocjene kojima su nas sudionici ocijenili u svim kategorijama ispitivanja. U nastavku su analize ispitivanja cjelokupnog dojma organizacije i lokacije, zadovoljstvo održavanjem panel-diskusija i kvalitetom izlaganja predavača te dojam o zabavnom programu. Ispitivanje je provedeno za vrijeme održavanja 24. Dana Belupa od 12. do 14. listopada u Solarisu.

Najvećim ocjenama u kategoriji zadovoljstva lokacijom i organizacijom simpozija bodovan je angažman organizatora za koji sudionici smatraju da je besprijekoran (prosječna ocjena 5,0). Nešto manjom vrijednošću ocijenjeni su cjelokupni dojam organizacije i lokacije, zatim mjesto održavanja i smještaj u hotelu (prosječna ocjena 4,9). U toj kategoriji najmanjom je prosječnom ocjenom bodovana tehnička izvedba panel-diskusija (prosječna ocjena 4,45)

Sudionici simpozija zadovoljni su ukupnim dojmom panel-diskusija koje su ocijenjene odličnom prosječnom ocjenom 4,7. U odabiru između dva stručna panela, sudionici su nešto bolje bodovali Financijsku operaciju zdravstvenog sustava kojim je moderirao Mislav Togonal (prosječna ocjena 4,5), a drugi su panel s nazivom Sigurnost primje-

ne lijekova kojim je moderirala Petra Turčić ocijenili prosječnom ocjenom 4,45.

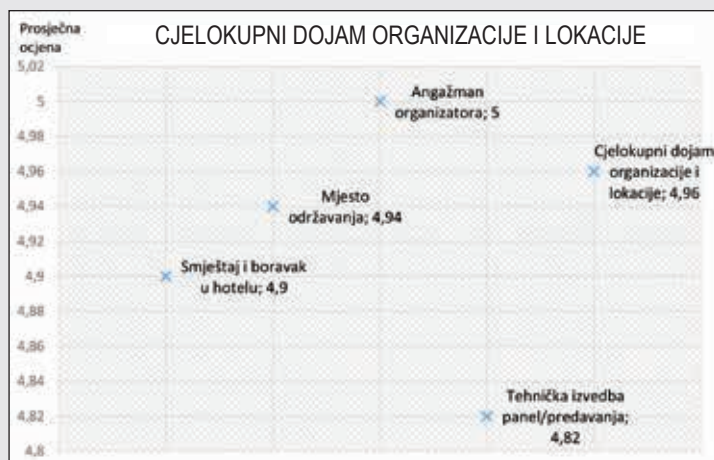
Koliko su sudionici zadovoljni kvalitetom izlaganja predavača, pokazuju visoke ocjene za prezentaciju predavača (prosječna ocjena 4,7). Istom prosječnom ocjenom bodovani su i ukupan dojam predavača te obrazlaganje teme i iznošenje ključnih informacija tijekom predavanja.

U kategoriji zadovoljstva izvedbom zabavnog dijela programa cjelokupni dojam zabavnog programa ocijenjen je visokom prosječnom ocjenom 4,94. Sudionici su istom ocjenom bodovali zabavni dio programa vođen bendom Prljavo kazalište, a Freak out bend koji je nastupao na svečanoj večeri ocijenjen je nešto nižom prosječnom ocjenom 4,52.

Kao i u prethodnim istraživanjima, sudionici su najzadovoljniji cjelokupnim angažmanom i organizacijom simpozija, a zatim izvedbom panel-diskusija te kvalitetom izlaganja predavača. U svemu tome, ne zaostaje ni zabavni dio programa.

Komentari sudionika:

- Pozovite nas i iduće godine!
- Sve je bilo odlično!
- Bravo, samo tako naprijed!
- Hvala na svemu... Odlični ste!
- Vidimo se na godinu
- Bilježim se i za iduću godinu :)
- Mislite i dalje na nas!
- Dobro vam ide, nastavite i dalje!
- Sve je bilo super, samo malo stišajte muziku!

Piše: Mirjana Žagar-Petrović, dr. med.

Rak dojke najučestaliji je zloćudni tumor žena diljem svijeta, a u Hrvatskoj i po pobolu i smrtnosti, te čini 26% od svih zloćudnih tumora kod žena. Što znači da svaka 4. žena koja je oboljela od zloćudne bolesti ima rak dojke. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u 2013. godini od raka dojke oboljelo je 2557 žena, a umrlo 994. Kod 90 % žena rak dojke je izliječiv ako se otkrije u ranom stadiju. Stoga je mjesec listopada posvećen borbi protiv raka dojke,

a Dan ružičaste vrpce je preventivna javnozdravstvena akcija kojom je cilj upozoriti žene na važnost samopregleda dojki i redovitih preventivnih pregleda mamografijom.

Briga za vlastito zdravlje

Najvažniju ulogu u ranom otkrivanju raka dojke imaju same žene, stoga pronađite malo vremena za sebe jer se redovitim mjesečnim samopregledom dojki rak dojke može otkriti u najranijem stadiju čime su i šanse za ozdravljenjem veće.

- mamila – bradavica
- centralna zona
- gornji unutrašnji kvadrant
- donji unutrašnji kvadrant
- gornji vanjski kvadrant
- donji vanjski kvadrant i
- pazušni produžetak

Samopregled dojki najprikladnije je obaviti prije kupanja ili tuširanja ispred zrcala u kupaonici, a uključuje inspekciju i palpaciju.

Inspekcija dojki obavlja se ispred ogledala u stojećem stavu sa rukama na bokovima, te podizanjem ruku iznad glave. Inspekcijom gledamo vanjski izgled dojki prvo sprijeda, a zatim s obje bočnih strana s rukama spuštanim uz tijelo, potom s rukama uzdignutim iznad glave.

Samopregled dojki

JEDNOSTAVNA I VAŽNA METODA U RANOM OTKRIVANJU RAKA DOJKE KOJU TREBAJU OBAVLJATI SVE ŽENE VEĆ OD PUBERTETA U REDOVITIM MJESEČNIM INTERVALIMA, A NE TRAJE DUŽE OD DESET MINUTA

Deset minuta za sebe

Kako bi svaka žena bila sigurna u valjanost samopregleda dojki mora znati građu svoje dojke i promjene koje se u njoj zbivaju pod utjecajem hormona tijekom puberteta, zrele životne dobi i starenja. Osim za vrijeme različitih životnih razdoblja žljezdane strukture dojke mijenjaju se ovisno o hormonalnom statusu i tijekom menstrualnog ciklusa, a najistaknutije su pred i u početku menstruacije. Samopregled dojke je jednostavna i važna metoda u ranom otkrivanju raka dojke koju trebaju obavljati sve žene već od puberteta u redovitim mjesečnim intervalima i ne traje duže od deset minuta. Pregled se obavlja u prvoj fazi menstrualnog ciklusa, kod žena sa redovitim mjesečnim ciklusom između petog i sedmog dana od početka menstruacije, kod žena u menopauzi neka to bude prvi ili posljedni dan u mjesecu.

Bit samopregleda je zapamtiti strukturu svojih dojki i točan raspored svih "kvržica" u njima jer većina žljezdanih struktura u dojci ima točan raspored. Novonastale promjene treba u dogovoru s obiteljskim liječnikom dalje dijagnostički obrađivati radiološkim pretragama – mamografijom i UZV-om dojki, te eventualno citopunkcijom sumnjivih promjena i MR dojki. Svaka promjena u dojci ne mora nužno značiti malignu promjenu, ali iziskuje dalju dijagnostičku obradu.

Kako obaviti samopregled dojki?

Dojka je zbog pedantnosti pregleda i potencijalnih patoloških stanja podjeljena na sedam regija:

Inspekcijom se procenjuje asimetrija u veličini, izgledu i obliku dojki, izgled i venski crtež u koži, uvlačenje, zaravnjenost, namrežkanost, otok ili čvorići u koži dojke ili bradavice.

Palpacija je drugi dio samopregleda dojke tijekom koje se pipaju obje dojke, obe pazušne, natključne i potključne jame. Dojke se pipaju nježno vršcima skupljenih i ispruženih prstiju malim kružnim pokretima u smjeru i obrnuto od smjera kazaljke na satu u sjedećem i ležećem položaju. Ruka na strani dojke koja se opipava mora biti uzdignuta. Kružnim pokretima s vršcima prstiju dojke se palpiraju redom po zamišljenim kvadrantima od gornjeg vanjskog prema donjem vanjskom kvadantu, donjem unutrašnjem i na kraju gornjem unutrašnjem kvadrantu. Osim pregleda obje dojke potrebno je pregledati i eventualni iscjedak iz dojki, pripadajuće limfne čvor u pazušnoj jami te iznad i ispod ključne kosti. Sadržaj iz izvodnih kanalića istiskuje se pritiskom jagodice prsta na areolu i bradavicu. Budući da pojava iscjedka može biti znak ozbiljnih bolesti potrebna je daljnja dijagnostička obrada.

Koji su simptomi raka dojke?

Bezbolan čvor u dojci ili pazuhu, bol u dojci koja je asimetrična i nije povezana sa mjesečnim ciklusom, promjene na koži dojke, promjene na bradavici, povećanje ili smanjenje jedne dojke, pojačan venski crtež na koži dojke simptomi su mogućeg raka dojke i zahtijevaju daljnu dijagnostičku obradu.

DR. IVO BELAN

Izgubite prekomjernu tjelesnu težinu bez gladovanja

LJUDSKI JE ORGANIZAM NAPRAVLJEN TAKO DA JEDE SA ZADOVOLJSTVOM I RADI INTENZIVNO – ŽIVOT PROVEDEN SJEDEĆI NIJE NORMALAN

Dakle, zaželjeli ste odmah postati vitki i odlučili ste od danas započeti s dijetom? Ono prvo zaboravite, a ovo drugo ne bih vam preporučio.

Izgubiti prekomjernu tjelesnu težinu i postići vitku liniju, dobra je ideja. Međutim, usredotočiti se isključivo na taj krajnji cilj – vitko i lijepo tijelo – može ostati bez uspjeha. Umjesto toga počnite odmah kontrolirati svoje ponašanje. Već danas možete početi djelovati na način koji je zdravstveno ispravan i koji pruža šanse da rezultira vitkošću – i to doživotnom vitkošću. Uspjeh će doći uz pomoć življenja zdravog života, a ne na osnovi vaše odluke da postignete vitko, lijepo tijelo.

Uspjeh se ne postiže redukcijском dijetom iz dva dobra razloga. Prvo, ako ste prosječna žena, onda vjerojatno svojom hranom ne primete u sebe dovoljno hranjivih tvari, posebno kalcija i željeza. A jedna redukcijска dijeta lišit će vas toga još i više. Drugo, dijeta je osuđena na neuspjeh zato jer s vremenom postaje nedjelotvorna. Prvi tjedan uvijek se izgubi nekoliko kilograma. Zna se da je to samo gubitak vode – privremeni fenomen početnika u dijeti, međutim, ta je osoba još uvijek puna potpuno nerealnih nada koje će je sigurno razočarati. Gubici na tjelesnoj težini postaju sve manji i manji, zato što organizam prilagodi brzinu svog metabolizma (brzina pri kojoj izgaraju kalorije) na niže kao odgovor na smanjeni unos hrane. To je razlog zbog čega dijeta gotovo nikad ne uspijeva.

Prema tome, ne uključujte dijetu. Umjesto toga, odmah započnite s postupnim uvođenjem načina života koji će biti pun trošenja energije i koji će imati upravo suprotan učinak. U početku će gubitak prekomjerne tjelesne težine biti spor, a nakon toga sve brži i brži, ohrabrujući, a ne obeshrabrujući. Promijenit ćete svoj metabolizam pa će tjelesna težina ostati smanjena, a organizam će pravilno funkcionirati tijekom čitavog

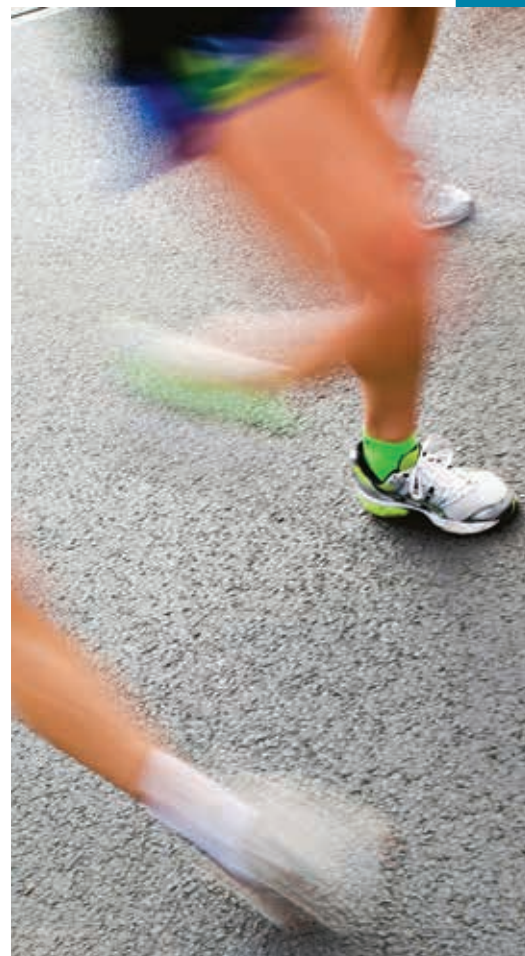
ostatka života.

Počnite unositi u svoj život neke fizičke aktivnosti – trčanje, plivanje, tenis, ples ili barem malo dobrog, žustrog hoda, 15 do 30 minuta svaki dan. Intenzitet tjelovježbe postupno povećavajte. Ako ste do sada parkirali auto jednu ulicu dalje, od sada ga parkirajte tako da morate proći kroz tri ulice da bi došli do njega. Kasnije pet ulica itd. Umjesto dizala, prohodajte povremeno stepenicama ili bar djelomično. Dok čitate novine podignite naizmjenično noge 20-ak puta. S vremenom ćete primijetiti da i bez drugih promjena u vašem životu, postupno dobivate na kondiciji, postajete čvršći, ali i vitkiji, jer gubite na težini. Ako želite malo ubrzati čitav taj proces, pokušajte s aerobičkim vježbama, jedan sat tri puta tjedno ili plivanjem ili žustrim hodom.

Sjediti nije uputno

Kad počnete izlagati tijelo, koje je inače bez kondicije, snažnoj aktivnosti, a istovremeno brižljivo ne planirate te aktivnosti i ne počinjete polako – mogu se pojaviti bolovi ili ozljede. Obično treba tri do četiri tjedna da se pokažu koristi od poboljšane snage i izdržljivosti. A do tada, pokreti trebaju postati lakši i vi počinjete stvarno uviđati kako se dobro osjećate. Ako na kraju četvrtog tjedna uočite da ne volite tu određenu vježbu, pokušajte s nekom drugom. Velika je vjerojatnost da ćete s vremenom uočiti da ste zavoljeli te aktivnosti pune energije i da rezultate vidite svaki put kad se pogledate u zrcalo. Ljepši izgled tijela, napetija koža, sjajnije oči i sretniji izgled. Ukratko, normalni izgled, onaj koji ste željeli imati.

Dakle, kao što vidimo, ljudski je organizam napravljen tako da jede sa zadovoljstvom i da radi intenzivno – život proveden u sjedećem položaju nije normalan. Čovjek nije stvoren da bude u mirovanju. Nekoliko generacija unatrag, većina je ljudi obavljala fizički rad, a u svoje slobodno vrijeme, sa-

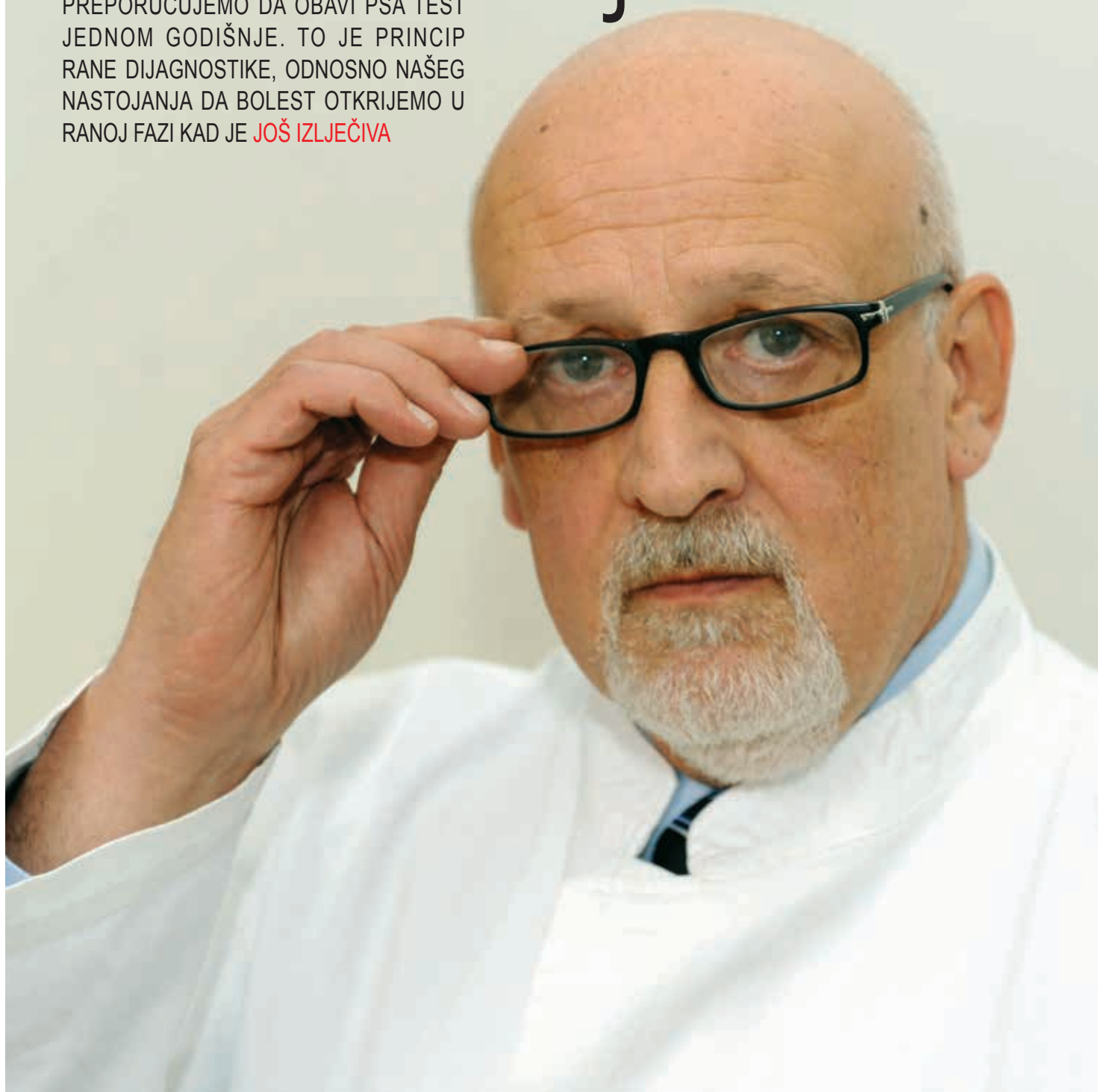

svim ispravno priklanjali se hrani i odmoru. Danas, mi moramo fizički raditi u slobodno vrijeme kako bismo ponovno uspostavili ravnotežu. To znači da ćete moći jesti koliko želite, jer znate da svaki puta kad krenete na brzo hodaње od pola sata vjerojatno ćete sagorjeti 150 kalorija. Kad plešete, jurite za loptom, plivate, trčite, svjesni ste da ne sagorijevate samo mast, nego i pretvarate ostalu tjelesnu mast u mišićno tkivo. I što je zanimljivo, zbog nekih biokemijskih procesa u organizmu koji nam još nisu sasvim do kraja poznati, što ste u boljoj kondiciji tim više kalorija sagorijevate, čak i onda kad ste u mirovanju i kad ne provodite tjelovježbu. Otkrit ćete da ste uspostavili proces koji stalno postaje evo bolji, lakši i djelotvorniji.

RAZGOVOR S prim. dr. sc. **ANTOM RELJIĆEM**, SPECIJALISTOM UROLOGOM, SUBSPEC. UROLITIJAZE I U

Po učestalosti, rak prostate mjestu među m

POSLEDNJIH 20 GODINA SVAKOM MUŠKARCU STARIJEM OD 50 GODINA PREPORUČUJEMO DA OBAVI PSA TEST JEDNOM GODIŠNJE. TO JE PRINCIP RANE DIJAGNOSTIKE, ODNOSNO NAŠEG NASTOJANJA DA BOLEST OTKRIJEMO U RANOJ FAZI KAD JE **JOŠ IZLJEČIVA**

U Hrvatskoj je na drugom mjestu među muškarcima, iza raka pluća

B Primarijuse Reljić, mjesec studeni se u nas posljednjih par godina obilježava pod nazivom Movember, kao mjesec posvećen zdravstvenim teškoćama muškaraca. Bolest koje se muškarci jako boje i koja je u zadnjem desetljeću, slobodno se može kazati, poprimila epidemijske razmjere, rak je prostate. Neke statistike govore da, na primjer, u Americi jedan od deset muškaraca oboli od raka prostate u svom životu. Recite nam, koliko je realna opasnost od toga Damoklovog mača nad glavama nas muškaraca?

Izvršno ste rekli da je učestalost raka prostate poprimila gotovo epidemijske razmjere. U našoj zemlji još i ne toliko koliko je to slučaj u razvijenim zapadnim zemljama, ali i zemljama u razvoju u koju, po mnogim obilježjima, spada i Hrvatska. Naime, ogroman porast incidencije (broj novoootkrivenih oboljelih) posljedica je aktivnog traganja za bolešću odnosno sustavnog provođenja principa rane dijagnostike. Rak prostate je u Hrvatskoj od 2014. godine na drugom mjestu po učestalosti među muškarcima (iza raka pluća odnosno bronha) čineći proporciju od 15% svih malignih bolesti u muškaraca. Posljednjih 20 godina preporučujemo svakom muškarcu starijem od 50 godina učiniti PSA test jednom godišnje. To je princip rane dijagnostike odnosno našeg nastojanja da bolest otkrijemo u ranoj fazi kada je još izlječiva. Provođenjem tog principa otkrivamo sve više bolesnika s rakom prostate, a mnogi od njih imaju bolest u ranoj, izlječivoj, fazi. Pomičući tako granicu postavljanja dijagnoze otkrivamo i sve veći broj oboljelih. Dakle, opasnost oboljevanja je prisutna i stvarna, osobito u obiteljima gdje je već netko od srodnika u prvom koljenu, otac ili brat, obolio, a naročito ako je obolio u svojoj relativno mlađoj dobi (npr. u svojim pedesetima). Rizik oboljevanja u tim obiteljima je višestruko veća pa s ranom dijagnostikom treba krenuti još u četrdesetim godinama. Važno je ponovo

naglasiti da je rana dijagnostika potrebna, svrsishodna i razumna u ranijoj životnoj dobi muškaraca (40 do 70 godina) dok inzistirati na principima rane dijagnostike u starijoj životnoj dobi zapravo može donositi i više štete nego koristi. Treba odmah reći i ovo: pod istim imenom, rak prostate, kriju se zapravo vrlo različiti oblici iste bolesti – od onih koji su gotovo dobroćudni i nikada neće ugroziti život bolesnika (osobito ako se otkriju u starijoj dobi) do onih izrazito malignih koji napreduju vrlo brzo, a rizik od takvog oblika bolesti poželjno je, i moguće, prepoznati u mlađoj dobi. Rak prostate je ipak u većine oboljelih sporo napredujuća maligna bolest i samo 3% oboljelih umire zbog raka prostate dok većina oboljelih umire, kako mi to kažemo, "SA rakom prostate", ali ne OD njega.

B Što je to prostata?

Prostata je spolna žlijezda muškarca koja ima funkciju stvaranja jednog dijela sjemene tekućine, ejakulata, a njezin sekret omogućuje spermijima da prežive u kiselom sekretu rodnice do trenutka oplodnje. Dakle, radi se o žlijezdi koja sudjeluje u omogućavanju razmnožavanja – reprodukciji. Prostati se, u neznanju, oduvijek pripisivala nekakva osobita seksualna moć. To neznanje i zablude se i danas hrane mnogim reklamama za razne preparate koji "općenito blagotvorno djeluju na sve funkcije prostate" sugerirajući izričito spolnu moć, a ne plodnost i reprodukciju – njezinu pravu i jedinu ulogu.

B Koje pretrage u današnjoj medicini stoje liječnicima na raspolaganju za dijagnosticiranje tog zloćudnog tumora?

Dijagnostika raka prostate počiva na tri pretrage. To su klasični i neizbježni digitalni pregled prostate, određivanje PSA u serumu i biopsija prostate s mikroskopskom analizom uzoraka tkiva. Tako se dobiva PHD – patohistološka dijagnoza. Na temelju tih pretraga postavlja se dijagnoza, a sve dodatne pretrage služe točnom

određivanju proširenosti bolesti. Mnogo se govori o PSA. Normalnom vrijednošću smatraju se one ispod 4 ng/mL, ali i među tim bolesnicima ima oko 15% njih koji imaju rak prostate. Ako je PSA između 4 i 10 vjerojatnost karcinoma raste na 25%, a iznad 10 ng/mL šansa premašuje 50%. Dakle, PSA test nije dijagnostički test kao što je to npr. beta-HCG za trudnoću – trudnoća jest ili nije! PSA test govori o riziku da bolesnik ima rak prostate. Ako je PSA iznad 4 u pravilu se određuje i njegova slobodna frakcija, a izražava omjerom slobodnog/ukupni PSA (tzv. F/T omjer). Što je taj omjer niži vjerojatnost karcinoma je veća. U četrdesetim godinama života rak prostate je velika rijetkost, ali PSA test nam u toj dobi govori dosta o riziku oboljevanja u nadolazećih

Simptomi raka prostate

B Postoje li neki upozoravajući simptomi koji bi mogli upozoriti muškarca da se nešto opasno događa s njegovom prostatom?

Specifičnih simptoma za rak prostate nema. Starenjem, pa već i u srednjoj dobi muškarca, počinju se diskretno izražavati razni simptomi poremećenog mokrenja, ali ni jedan od njih nije sugestivan baš za rak prostate. Uzroci koji dovode do poremećaja mokrenja mogu doista biti vrlo različiti i ne nužno uzročno povezani direktno sa samim mokraćnim sustavom. Osobito to vrijedi za noćno mokrenje koje se, notorno krivo, navodi kao "pouzdan" znak bolesti prostate. Noćno mokrenje je kao problematičan simptom prisutno u nekim starijih pripadnika OBAJU spolova i češće je posljedica samog starenja i pratećih bolesti nego što se može reći da je izravna, nužna i specifična posljedica bilo kakvog poremećaja prostate.

10 - 15 godina. Njegova najveća vrijednost, s ciljem rane dijagnostike, je u dobi od 50 - 70 godina.

B Kakva je čud raka prostate? Kako se ponaša u organizmu?

Dijelom smo taj problem već dotaknuli u prvom odgovoru. Dakle, oboljelih je mnogo, a samo 3% njih i smrtno strada od te bolesti. Načelno se radi o malignoj bolesti koja napreduje sporo. Stupanj zloćudnosti ovisi o samom tumoru, ali istodobno i o dobi te zdravstvenom stanju bolesnika u času postavljanja dijagnoze. Razvija li se bolest ranije, npr. u 50-godišnjaka, najčešće se radi o zloćudnijoj varijanti raka dok je pojava bolesti u kasnijoj dobi većinom obilježena sporijim napredovanjem. Bolest se širi najprije u samoj prostati, zatim zahvaća regionalne limfne žlijezde u zdjelici, a udaljene metastaze se nalaze najčešće u kostima. U Hrvatskoj se u toj kasnoj fazi, kad su već koštane metastaze prisutne, dijagnosticira oko 150 muškaraca godišnje. Zahvaljujući modernoj kemoterapiji i hormonskoj terapiji i u bolesnika s metastazama moguće je više godina usporavati daljnje napredovanje bolesti iako potpuno izlječenje nije više moguće.

Metode liječenja i šanse za izlječenje

B Kakve su šanse za uspješno liječenje? Koje se metode koriste u liječenju?

Što se ranije bolest otkrije šanse za izlječenje su veće. Pitanje liječenja i nije sasvim jednostavno. Naime, otkrivanjem bolesti u njezinoj ranoj fazi možemo naći rak čije agresivno i promptno liječenje i nije odmah potrebno. Nerijetko to dovodi bolesnike u nedoumice i zbunjuje, ali neželjene popratne nuspojave i moguće komplikacije agresivnog liječenja mogu i premašiti koristi od takvog liječenja. U takvim situacijama savjetujemo redoviti aktivni nadzor ponavljanjem PSA i biopsije prostate. Katkad je bolesnik već toliko visoke dobi ili narušena zdravlja da je dovoljno samo pratiti razvoj događaja. Ipak, od metoda liječenja koje mogu izliječiti pravodobno dijagnosticirani rak prostate treba izdvojiti operaciju – radikalnu prostatektomiju i radikalno zračenje – radioterapiju te njihovo združeno terapijsko djelovanje kad je to potrebno. Operaciju je moguće izvesti klasičnom tzv. "otvorenom" kirurgijom, laparoskopski ili, što u Hrvatskoj u ovom času još nije moguće, primjenom tzv. robotske tehnike operiranja.

B Ima li kakvih mogućih komplikacija i posljedica tijekom liječenja?

Specifične komplikacije operacije, kako god se ona izvodila, su inkontinencija – koja se događa u manje od 10% operiranih, te impotencija koja je pak gotovo neizbježna posljedica kirurškog liječenja. Tu su, naravno, i moguće opće komplikacije svake opsežnije operacije poput krvarenja, infekcije, usporenog zarastanja rane, nastanka urinarnih fistula, ozljede završnog dijela debelog crijeva, postoperacijske plućne embolije... Mnogo se govori o impotenciji nakon radikalne prostatektomije. Ona nije posljedica odstranjenja žlijezde namijenjene reprodukciji nego neizbježnog oštećenja funkcije nervnih spletova i malih krvnih žila zdjelice. Osobno smatram da je taj problem precijenjen iako sam imao prilike susresti i neke muškarce (malo njih) koji nisu pristali ni na kakav oblik liječenja koji bi oštetio njihovu erekcijsku funkciju. Nemojmo zaboraviti da se većinom radi o muškarcima u 60-im ili 70-im godinama kad funkcije navedenih nervnih niti, a niti protok kroz male krvne žile više nisu kao u mladića.

Zračenje prostate daje također vrlo dobre rezultate, gotovo usporedive s kirurškim liječenjem, ali su opasnosti takvog liječenja i stopa komplikacija manja i donekle drugačija. Tako se nakon zračenja može razviti vrlo neugodan proktitis – upala završnog dijela debelog crijeva. Modernijim tehnikama primjene radioterapije nuspojave su svedene na minimum.

Izbor nerijetko ovisi o ukupnoj procjeni zdravstvenog stanja bolesnika od strane urologa i onkologa, dobi oboljelog, stupnju proširenosti raka i njegovoj agresivnosti... Katkad, ako je to u suglasju sa savjetima struke, izbor određuje i preferencija samog bolesnika. Ima ljudi koji iznimno vjeruju u kirurško liječenje, ali i onih koji će radije poduzeti bilo što drugo nego se odlučiti za

operaciju. Nezamjenjiv je, pri izboru liječenja, razgovor s urologom koji ima iskustvo i vještinu procjene dobrog liječnika ne samo po pitanju organskog, tjelesnog nego i psihološkog profila bolesnika. Budući da se radi o sporo napredujućoj bolesti uvijek savjetujem bolesnicima, nakon što im izložim i obrazložim svoje mišljenje, da si uzmu deset dana ili dva tjedna pa da se savjetuju s osobama od povjerenja ili drugim urologom kojem to povjerenje poklone, prije nego što donesu svoju konačnu odluku. Saznanje o tome da imate rak svakako čovjeka dovodi u stanje u kojem i nije najspremniji hladno, racionalno razmišljati. S rakom prostate imamo tu sreću, ako smijem tako reći, da imamo uvijek dva tjedna, ili mjesec dana vremena ako je potrebno, razmisliti, a da se ništa opasno neće dogoditi i neće se izgubiti dragocjeno vrijeme uzalud. Svako dulje promišljanje smatram nesvrishodnom neodlučnošću.

B Što savjetovati muškarcima u smislu prevencije tog tumora?

Tu je stvar vrlo jednostavna – učinkovite prevencije nema! Možemo samo govoriti o ranoj dijagnostici i učinkovitom, dobro odabranom liječenju.

Zahvaljujem Vama, dr. Belan, osobno, i tvrtki Belupo, što ste mi omogućili iznijeti neke činjenice kao i neka vlastita mišljenja za Vaše čitatelje. Ove završne riječi mogle bi biti neka vrst savjeta za muškarce i sažetka svega rečenoga:

– Neophodno je, ne samo u Movemberu, osvještavati i educirati muškarce i, ništa manje važno – žene jer one često muškarce stimuliraju na razne načine, da vode brigu poglavito o ranoj dijagnostici. U ranim četrdesetima savjetujem odrediti prvi PSA, a osobito ako je u obitelji netko obolio! Muškarci te dobi opterećeni su poslom, karijerom, obitelji i sl., još se većinom osjećaju vrlo moćni i ničim ugroženi pa i ne gledaju pretjerano u budućnost. Zato ih je teško motivirati za PSA test. PSA se u toj dobi i ne radi zbog postavljanja ili isključenja dijagnoze (tada je još rak prostate iznimno rijedak!) nego određivanja rizika i postupaka u budućnosti. Daljnji postupak i intervale praćenja definirati ćete sa svojim urologom u ovisnosti o toj ishodišnoj vrijednosti. U pedesetima je idealno vrijeme za redoviti nadzor PSA testom i urološkim pregledima. I šezdesete su životna dob kad je redovito pregledavanje i testiranje potrebno i svrhovito. Nakon sedamdesete, ako to niste radili u 50-ima i 60-ima, nemojte previše inzistirati na PSA testu – redoviti urološki digito-rektalni pregled će biti dovoljan.

HRVATSKA TRANSPLANTACIJSKA MEDICINA NA EUROPSKOM I SVJETSKOM VRHU

S novim organom svake godine 350 do 400 spašenih života

Za **Belupo** piše:
Diana Glavina

U Hrvatskoj se svake godine transplantira 350 do 400 organa što je 350 do 400 spašenih života, 350 do 400 ljudi koji su dobili novu priliku za zdraviji, kvalitetniji, za puni život. Prije 17 godina Hrvatska je imala tek 12 donora organa godišnje, danas ih imamo 147, a s 40 donora organa na milijun stanovnika Hrvatska je prva u svijetu. Hrvatska transplantacijska medicina i po mnogim se drugim pokazateljima pozicionirala na sam europski i svjetski vrh, a u deset godina, koliko je Hrvatska u Eurotransplantu, postali smo najuspješnijom članicom ove organizacije i jedna od najuspješnijih zemalja u svijetu. Od svih članica Eurotransplanta - a to su Austrija, Njemačka, Slovenija, Nizozemska, Luksemburg, Mađarska i Belgija - u Hrvatskoj se najmanje čeka na transplantaciju nekog organa. Od prve transplantacije bubrega u Hrvatskoj prošlo je 46 godina, a danas smo sa stotinjak transplantacija bubrega godišnje vodeći u svijetu. Novo srce dobije do 40 ljudi godišnje u čemu smo drugi u svijetu. Na prvom smo mjestu u svijetu i po transplantacijama jetara. Svake godine 115 do 120 ljudi dobije nova jetra što znači da naši pacijenti imaju najveću dostupnost ovoj vrsti transplantacije, koja je, ako gledamo pojedinačne organe, najkompleksnija.

„Po broju presađenih jetara transplantacijski centar Kliničke bolnice „Merkur“ u Zagrebu najveći je po volumenu u Eurotransplantu“, rekla je dr. Mirela Bušić, nacionalna koordinatorica za transplantaciju, prilikom prezentacije hrvatskih postignuća u ovom segmentu medicine na jubilarnom

PRIJE 17 GODINA HRVATSKA JE IMALA TEK 12 DONORA ORGANA GODIŠNJE, DANAS IH IMA 147, A S 40 DONORA ORGANA NA MILIJUN STANOVNIKA HRVATSKA JE PRVA U SVIJETU

kongresu Eurotransplanta, koji je održan 5. listopada u nizozemskom gradu Noordwijku, u povodu 50. godišnjice organizacije. Glavna tema kongresa „Zajedno u misiji spašavanja života“ ujedno je i najvažnija ideja vodilja Eurotransplanta. Naime, vjerojatnost da će se pronaći donor čiji će organ biti kompatibilan s tkivom primatelja organa znatno se povećava zahvaljujući središnjoj bazi podataka donora i onih koji čekaju na transplantaciju, k tome, u mreži koja obuhvaća veliki broj stanovnika. Zbog toga je prije 50 godina i osnovan Eurotransplant u koji se Hrvatska uključila 2007. godine.

Ministar zdravstva Milan Kujundžić nosi golemi teret financijskih problema koji se svakodnevno prelijevaju na zdravstvenu zaštitu građana na svim razinama. Nezadovoljni su pacijenti, nezadovoljni su liječnici. No na svečanosti Eurotransplanta u Nizozemskoj ministar Kujundžić bio je ponosan na hrvatske građane i na hrvatske liječnike.

„Hrvatska je danas uistinu zvijezda, a za to trebamo zahvaliti dvjema skupinama – jedna od njih su oni kojih više nema, koji su dali organe, odnosno njihova je rodbina pristala na darivanje, a druga skupina je veliki tim ljudi koji se bavi transplantacijama i koji su uistinu napravili čudo“, rekao je ministar Kujundžić na svečanosti u Noordwijku. Hrvatsku transplantacijsku medicinu komentirao je i predsjedavajući Eurotransplanta prof. dr. Bruno Meiser riječima: „Jako je teško kopirati hrvatski model, jer zahtjeva visoku razinu solidarnosti u društvu, izvršnu organizaciju, jako stručnu i predanu dežurnu službu koja je aktivna kroz cijelu godinu i, iznad svega, posvećene liječnike i nacionalne koordinate koji žive za taj posao“.

U toj je rečenici prof. Meiser sažeo sve što Hrvatska ima i što je nužno za izvanredan transplantacijski program. No put od smr-

ti člana nečije obitelji i darivanja organa do eksplantacije i transplantacije organa u pravom je životu daleko teži i složeniji nego što se to može riječima izreći ili napisati. Ali, svi detalji kvalitetno posloženi u cjelinu doveli su našu transplantacijsku medicinu na krov svijeta. I zato nikada dovoljno zahvale, prije svega, svim obiteljima koji su pristali donirati organe svojih bližnjih i brojnim liječničkim ekipama koji ne štede sebe da bi spasili život.

U projekt unapređenja i razvoja hrvatske transplantacijske medicine, u osnaživanje misije spašavanja života presađivanjem organa krenulo se 2000. godine kada smo bili na europskom začelju po broju doniranih organa, a liste čekanja za presađivanje bubrega, srca, jetara brojile su stotine pacijenata koji su iz mjeseca u mjesec, iz godine u godinu, živjeli s bolešću, ali i s teškom neizvjesnošću hoće li ikada dočekati svoga donora organa. Ulazak u Eurotransplant bio nam je tada daleki cilj, jer je za ravnopravno članstvo u toj organizaciji trebalo zadovoljiti određene stručne uvjete i dostići određenu razinu u donorstvu. Uspjeli smo, jer je svima u tom lancu s puno karika, bilo iskreno stalo. Radi se i o jednom od rijetkih programa u našem zdravstvu koji ni jedan ministar zdravstva u posljednjih 17 godina nije rušio, nije mijenjao, nije opstruirao niti se s novim čovjekom u ministarskom kabinetu kretalo ispočetka kao što je to prečesta praksa u mnogim drugim segmentima zdravstva. I zakonodavno, i organizacijski, i stručno išlo se samo naprijed. I, iako se, naravno, radi o vrlo skupoj medicini, financijska potpora države za eksplantacijski i transplantacijski program ne izostaje. Danas se mnogo veće i bogatije zemlje od nas mogu ugledati na hrvatsku mrežu na kojoj čvrsto počiva transplantacijska medicina, koja se, inače, smatra vrhom medicine uopće.

Belupov internistički skup (BIS) – V

SEDAMDESETAK INTERNISTA IZ CIJELE HRVATSKE SLUŠALO JE ZANIMLJIVE TEME O KOJIMA SU IZLAGALI IZVRSNI PREDAVAČI, VEĆINOM PROFESORI S MEDICINSKIH FAKULTETA ILI AFIRMIRANI KLINIČARI S VELIKIM ISKUSTVOM U INTERNISTIČKOJ **PRAKSI**

Pripremili: Miroslav Pavlović, dr. med. vet., MBA i Nikola Katana, mr. pharm.

Nakon dugog niza godina, u Medulinu kraj Pule, početkom listopada, održan je specijalistički skup pod nazivom Belupov internistički skup - BIS. Središnja tema skupa bila je: "Zdravlje se gradi srcem". Prisutnih 70-ak internista iz cijele Hrvatske, većinom specijalizirani kardiologije ili mladih kardiologa, tijekom tri dana moglo je čuti zanimljive teme koje su obradili izvrsni predavači, većinom profesori s medicinskih fakulteta ili afirmirani kliničari s velikim iskustvom u internističkoj praksi. Belupo, osim dobrih lijekova, stručnog rada s medicinskim osobljem, međusobno povezuje ljude tako da je i ovo bila prilika za razmjenu iskustava, argumentaciju razmišljanja u interaktivnim predavanjima i radionicama, ali također i za sklapanje novih poznanstava, kušanje Nutrixa smoothiea kao i kolača napravljenih s novim enteralnim pripravcima... Naravno, slobodno vrijeme liječnici su ispunili ugodnim druženjima u prekrasnoj atmosferi Medulinske rivijere.

Depresija u kardiološkom bolesnika

Na početku prvog dana skupa, u petak, obrađene su teme koje su u širem smislu obuhvatile kardiološkog pacijenta. Prvo predavanje pod nazivom: "Depresija i srčane bolesti: što znamo, kuda idemo?" održala je doc. dr. sc. Marina Šagud, psihijatričarka iz KBC Zagreb. U predavanju je istaknuta, otprije znana, snažna povezanost između depresije i somatskih poremećaja, posebice kardiovaskularnih bolesti. Učestalost depresije u kardioloških bolesnika, iznosi od 15 do 20%, što je 4 do 5 puta češće nego u općoj populaciji, a smatra se da još toliko oboljelih ima neke simptome depresije. Depresija je u kardioloških bolesnika povezana i s lošijim ishodom liječenja. S druge strane, istraživanjima je utvrđeno da oboljeli od depresije imaju gotovo dvostruko veći rizik oboljevanja od kardiovaskularnih bolesti od onih osoba koje nisu depresivne. Depresiju u kardioloških bolesnika potrebno je liječiti i to onim antide-

presivima koji imaju najveću učinkovitost i najmanje međusobnih interakcija s kardiološkim lijekovima.

Drugo predavanje, mr.sc. Stjepana Kranjčevića, kardiologa iz KB Merkur, imalo je naslov: "Sigurnost primjene sildenafili kod srčanih bolesnika – raskorak želje i moći". Problem erektilne disfunkcije (ED) muškaraca star je vjerojatno koliko i ljudski rod. Rizici nastanka, istovjetni su s rizikom razvoja srčano-žilnih bolesti (šećerna bolest, povišen krvni tlak, dislipidemija, pušenje, bolesti bubrega, depresija...), stoga je razložno istu shvatiti kao robustan predskazatelj sveukupne smrtnosti i bolesti nastalih kao posljedica ateroskleroze. Kardiovaskularne bolesti i ED posljedica su endotelne disfunkcije. Sildenafil je stvoren kao lijek za liječenje koronarne bolesti srca pri čemu je ustanovljena njegova znatno veća učinkovitost od nitrata.

Slijedilo je predavanje prof.dr. sc. Željka Krznarića, gastroenterologa iz KBC Zagreb: "Osobitosti nutritivne potpore u sindromu kaheksije kardiološkog bolesnika". U predavanju je istaknuta važnost enteralne prehrane koja zauzima posebno mjesto i u skupini bolesnika sa sindromom kroničnog zatajenja srca, a osobito je važna u uznapredovalim oblicima bolesti kod kojih je često prisutna kardijalna kaheksija. S tim u svezi važno je održavanje normalne funkcije tankog i debelog crijeva. Zato se preporučuje pristup prehrane bolesnika normalnom hranom uz modifikacije ili enteralnim pripravcima kada god je to moguće.

Zaključno predavanje održala je prof. dr. sc. Darija Mahović Lakušić, neurologica iz KBC Zagreb: "Kardiološki" lijekovi u terapiji nekih primarnih glavobolja". Glavobolja se ubraja među 10 najčešćih stanja zbog kojih se bolesnici obraćaju liječniku obiteljske medicine. Dijelimo ih na primarne glavobolje koje predstavljaju funkcionalni poremećaj mozga i sekundarne glavobolje kod kojih je glavobolja samo simptom neke druge bolesti kao što su tumori mozga, infekcije, arterijska hipertenzija... U ovom predavanju opisana je primjena nekih "kardiološ-

kih" lijekova te mjesto i uloga tih lijekova u liječenju ne samo kardioloških bolesnika već i bolesnika s pojedinim primarnim glavoboljama.

Odrednice moderne terapije hipertenzije

Subotu, središnji dan skupa, započeli smo s predavanjem prof. dr. sc. Ingrid Prkačin, nefrologicom iz KB Merkur: "Zašto VaPiMo u kardiorovaskularnoj protekciji?". Odrednica moderne terapije hipertenzije, koja je sveprisutna i aktualan preventabilni uzrok smrtnosti diljem svijeta, smanjenje je daljnjeg razvoja kardiorovaskularnih bolesti i smanjenje ukupne smrtnosti. U ovom predavanju analiziran je problem hipertenzije, njegovi uzroci, posljedice i optimalna terapija kroz koju je na zgodan način prikazana i Belupova paleta lijekova za liječenje hipertenzije.

"Zdravlje se gradi srcem"

Prof. prim. dr. sc. Nenad Lakušić, kardiolog iz Specijalne bolnice za rehabilitaciju Krapinske Toplice, održao je predavanje pod nazivom: "Ritmološki omnibus. Tri slučaja kad kola krenu nizbrdo...uz sretan završetak". Uz prikaz nekoliko netipičnih slučajeva bolesnika sa supraventrikularnim i ventrikularnim poremećajima ritma raspravljene su i prikazane mogućnosti njihovog liječenja, potencijalne komplikacije i nuspojave medikamentnog liječenja te važnost obrade i liječenja takvih kompleksnih bolesnika sukladno važećim smjernicama.

Nastavljeno je s predavanjem Ivice Kristića, kardiologa iz KBC Split s predavanjem: "Neopstruktivna koronarna bolest". Većina koronarnih bolesnika lako se dijagnosticira na osnovi simptoma i neinvazivnih testiranja dok se koronarografijom lako potvrdi dijagnoza i utvrdi proširenost bolesti odnosno dugoročni rizik za bolesnika. Usprkos svom napretku i dalje ostaje jedan dio bolesnika, osobito među ženskom populacijom, koji ima jasnu koronarnu bolest obzirom na simptome i neinvazivne pretrage, a s druge strane uredne ili tek minimalno

izmijenjene koronarne arterije. Ovo predavanje dalo je poseban osvrt na takve bolesnike i eventualne dijagnostičko terapijske nedoumice.

"BI ili NEBI kardio pitanje je sad!"

Doc. prim. dr.sc. Nediljko Pivac, kardiolog iz KBC Split i Darko Počanić, kardiolog iz KB Merkur sučelili su razmišljanja unutar predavanja: "BI ili NEBI kardio pitanje je sad!". Beta blokatori, lijekovi su iz Belupove palete. To je heterogena skupina lijekova raznorodna po svojoj beta selektivnosti, intrizičkoj simpatikomimetičkoj aktivnosti, ali i drugim, metaboličkim učincima a najčešće se koriste za liječenje arterijske hipertenzije, koronarne bolesti, zatajenja srca, različitim aritmijama i dr. stanjima. Danas, stanovitu prednost kod liječenja trebali bi imati beta blokatori s vazodilatacijskim i visoko kardioselektivnim selektivnim djelovanjem imajući u vidu da se svakom bolesniku odredi njegova individualna terapija prema osobnom profilu rizičnih čimbenika. Završno predavanje u subotu održao je doc. dr. sc. Tomislav Jakljević, kardiolog iz KBC

Rijeka, pod naslovom: "Akutni koronarni sindrom". U predavanju je na je na "školski" način prikazan akutni koronarni sindrom, počevši od etiologije, epidemiologije, preko kliničke prezentacije bolesti sve do dijagnostičkog postupnika, načina liječenja i farmakoterapije.

U posljednjih 30 godina značajno smanjen mortalitet malignih bolesti

U nedjelju prvo predavanje održao je prim. dr. sc. Ivo Darko Gabrić, kardiolog iz KBC-a Sestre milosrdnice: "Kardiotoksičnost biološke terapije tumora". Mortalitet malignih bolesti je u proteklih 30 godina značajno smanjen, među ostalim, i zbog napretka kemoterapijskih protokola. Npr., poboljšanje preživljenja često je na štetu oštećenja drugih organa, uključujući i kardiovaskularni sustav te je danas kardiotoksičnost drugi vodeći uzrok dugoročnog pobola i smrtnosti među bolesnicima liječenima zbog karcinoma. Opseg problema još je i veći jer dio bolesnika mora uzimati kombinaciju više kardiotoksičnih lijekova. Kardiotoksičnost se može očitovati tijekom ili neposredno

BELUPO, OSIM DOBRIH LIJEKOVA, STRUČNOG RADA S MEDICINSKIM OSOBLJEM, POVEZUJE LJUDE TE JE OVO BILA PRILIKA ZA RAZMJENU ISKUSTAVA, ARGUMENTACIJU RAZMIŠLJANJA U INTERAKTIVNIM PREDAVANJIMA I RADIONICAMA

nakon liječenja, ali i dulje vrijeme nakon završetka antitumorske terapije. Ranim prepoznavanjem i liječenjem bolesnika u kojih se razvila kardiotskičnost postiže se poboljšanje kliničkih ishoda i kvalitete života, a time je često moguće nastaviti specifično liječenje raka. Pri tome su ključni multidisciplinarni pristup kardiologa i onkologa te redovito kardiološko praćenje.

Krešimir Milas, kardiolog iz OB Pula nastao je s predavanjem: "Srčano zatajivanje - liječimo li dobro naše bolesnike?" u kojem su predložene nove smjernice za liječenje zatajivanja srca. Kroz prikaze slučajeva bolesnika pokazana je klasifikacija bolesnika prema ejekcijskoj frakciji srca, novi algoritam za dijagnozu srčanog zatajivanja u neakutnim stanjima, preporuke za prevenciju

te je ukazano i na najčešće greške u liječenju bolesnika.

Doc. dr. sc. Goran Hauser, gastroenterolog iz KBC Rijeka, održao je predavanje: "Uloga Silimarina u hepatoprotekciji i liječenju jetrenih poremećaja". Silimarin (*silybum marianum*) je prirodni, aktivni sastojak sjemenki siskavice. Tvar je poznata po svom antifibrotičkom i hepatoprotektivnom učinku. Koristi se kod osoba s jetrenim bolestima, a najčešće kod ljudi s alkoholnim oštećenjem jetre, virusnim hepatitisom ili oštećenjima jetre uzrokovanim lijekovima i kemoterapijom. Silimarin je mješavina sedam različitih flavonoglikana (različite vrste silibina) i jednog flavonoida (taxifolin). Silimarin ostvaruje antioksidativni učinak i može umanjiti jetreno oštećenje putem citoprotekcije i inhibicije Kupfferovih stanica. Osim u bolestima jetre preporuča se snižavanje vrijednosti lipida u serumu i smanjivanje inzulinske rezistencije kod pacijenata s tipom 2 šećerne bolesti.

Komunikacija – jedan od glavnih aspekata rada liječnika u kontaktu s pacijentima

Na kraju skupa predavanje "Neurobiologija empatije" održala je Renata Kokotović, dr. med., voditeljica edukacija u Belupu. U tom predavanju istaknuta je komunikacija kao jedan od glavnih aspekata rada liječnika u kontaktu s pacijentima. Komunikacija je, također, značajniji dio ukupnog postupka liječenja kojom liječnici imaju mogućnost smanjiti bolesnikove patnje i strahove. U zahtjevnom poslu liječnika nije dovoljno samo stručno znanje nego i mentalna te emotivna stabilnost iz koje ostvaruje odnos sa pacijentom. Stoga je poznavanje i razumijevanje komunikacijskog procesa, kao i temelja neurobiologije, od velike važnosti u radu liječnika jer razvija spremnost, kompetentnost i fleksibilnost u raznim komunikacijskim situacijama s bolesnikom a time se i eliminira stres samog liječnika kao i bolesnika.

Vjerujemo da je ovo tek prvi u nizu uspješnih BIS-ova koje će Belupo organizirati i u idućim godinama i koji mogu biti samo sve bolji i bolji. Na osnovi ovog dobrog početka i obećavajućeg projekta nadamo se i za svaki sljedeći da će biti željno iščekivan, što mogu potvrditi i impresije nekih od sudionika.

Radionice

Temeljito poznavanje indikacija za invazivnu dijagnostičku obradu

"Intratorakalno masno tkivo – utjecaj na kardiovaskularni sustav i kardio-metabolizam" naziv je prve radionice koju je održala prof. dr. sc. Kristina Selthofer Relatić, kardiologica iz KBC Osijek. Pretilost je danas vodeći epidemiološki i javnozdravstveni problem djece i odraslih. Masno tkivo pruža važnu mehaničku potporu organizmu, sudjeluje u termoregulaciji te u fiziološkim procesima metabolizma. Dugo vremena pretilost se smatrala stilom življenja i poremećajem prehrane no danas je jasno da je to bolest koja zahvaća brojne organske sustave i ima ključnu ulogu u razvoju metaboličkih, kardijalnih i vaskularnih bolesti i komplikacija. Posebno rizičan tip pretilosti je visceralna pretilost, odnosno ona koja se nalazi unutar šupljina (abdomena, prsišta) te oko unutarnjih organa.

Druhu radionicu pod nazivom "Inva-

zivna dijagnostika i liječenje stabilne koronarne bolesti" održao je doc. dr. sc. Tomislav Letilović, kardiolog iz KB Merkur. Konvencionalna koronarna angiografija je invazivna dijagnostička metoda, a njezina se dostupnost kao i podnošljivost povećava. Vrlo se često tijekom ove pretrage izvode i perkutane koronarne intervencije, najčešće uz ugradnju stenta. Ti pozitivni trendovi dovode do sustavnog povećanja broja kako opravdanih, tako nažalost i do neopravdanih dijagnostičkih koronarnih angiografija. S povećanjem ukupnog broja procedura neminovno dolazi i do porasta broja komplikacija koje su često i vrlo ozbiljne. Temeljito poznavanje indikacija za invazivnu dijagnostičku obradu u stabilnoj koronarnoj bolesti naglašeno je upravo radi smanjenja broja nepotrebnih pretraga, a samim time i neželjenih komplikacija.

Jači od bolova

U PRISUSTVU VIŠE STOTINA GLEDATELJA HRABRE ŽENE I MUŠKARCI TESTIRALI SU SVOJE GRANICE SNAGE I IZDRŽLJIVOSTI, A POBJEDNICA U ŽENSKOJ KATEGORIJI JE AMILA ŠUNJE-RIZVAN, DOK JE POBJEDNIK U MUŠKOJ KATEGORIJI **AMAR KAPO**

Piše: Amna Husika, product manager za OTC BiH
Cilj svake promocije jest privući pažnju gledatelja i ostati urezan u pamćenje. U vremenu kada smo bombardirani informacijama s interneta, televizije, još veći izazov jest postići trajnost poruke. U Bosni i Hercegovini, a i u regiji, sada već kao opći trend postalo je trčanje i provlačenje reklamnih kampanja takvim oblikom sportske aktivnosti. Maratoni, polumaratoni,... ponekad se pitam da li postajemo nacija Forrest Gampa? (Oskarom nagrađivani istoimeni film sa aluzijom na scenu njegova besciljnog trčanja i grupom ljudi koja ga prati). Zato smo u BiH, u suradnji s Transform fitness studiom, osmislili nešto drugačije i jedinstveno. Riječ je NEOFEN CHALLENGEU događaju sa sloganom JACI OD BOLOVA, promociji na otvorenom uz natjecateljski središnji dio vježbi snage i izdržljivosti, u duelima s ispadanjem do najboljeg, na travnatom poligonu. Priču smo smjestili na atraktivnu lokaciju vrta pokraj Zemaljskog muzeja. Od-

mah u blizini nalazi se i poznato Vilsonovo šetalište što je privuklo brojne gledatelje. Neofen Challenge bio je izvrsna prilika za sve rekreativce da se okušaju u testiranju svojih mogućnosti kroz određene vježbe i poligone. Sadržaj natjecanja bio je prilagođen muškoj i ženskoj kategoriji, kao i svima koji se žele prepustiti jednodnevnoj fitness avanturi bez obzira na kondiciju i motoričke sposobnosti. Na Facebook stranici profila Neofeni mjesecima smo najavljivali događaj i reklamnu kampanju. Stalno smo bili u kontaktu s prijavljenim sudionicima, kako bi bili što spremniji za ovaj izazov. Reklamnu kampanju smo bazirali na internetu, Facebooku i posjećenijim portalima.

I tako je osvanula i sunčana nedjelja 1. listopada i pred brojnom publikom održano je natjecanje. Za slučaj nepovoljnih vremenskih bila je spremna i zamjenska opcija zatvorenog prostora koja nam na sreću nije bila potrebna. U prisustvu više stotina gledatelja hrabre žene i muškarci testirali su svoje granice snage i izdržljivosti. Lijepo vrijeme, vrhunska zabava i vrijedne nagrade jamčili su sjajnu atmosferu. Za muziku se pobrinuo DJ što je doprinijelo veseloj atmosferi. Za voditelja smo imali poznatog scenarista, glumca i muzičara Adnana Beširevića Beška koji se pokazao kao vrhunski showman. Pobjednica u ženskoj kategoriji bila je Amila Šunje-Rizvan, dok je pobjednik u muškoj kategoriji bio Amar Kapo. Natjecanje je do kraja bilo neizvjesno, a najsretniji i najspretniji su odnijeli vrijedne novčane nagrade. Tu su bile i utješne nagrade za drugoplasirane i trećeplasirane. Želimo da ovaj događaj postane tradicija jer je sama promocija opravdala sva naša očekivanja.

Matea Božić, dipl. ing. biotehnologije

Izazove smatram granicama ko

S OBZIROM DA JE BELUPO MEĐU VODEĆIM FARMACEUTSKIM KOMPANIJAMA U REGIJI, ŽELIM, I MISLIM, DA ME I TA ČINJENICA VODI K ŠTO VEĆEM **USPJEHU**

Rođena sam u Zagrebu, gdje sam i završila svoje dosadašnje školovanje. Nakon opće gimnazije, završila sam studij biotehnologije te ujedno bila imenovana na listi 10% najuspješnijih diplomiranih studenata u 2009. godini. Unatoč tada nezahvalnom razdoblju na tržištu rada, a ubrzo nakon završenog Fakulteta, zaposlila sam se u kompaniji s vlastitom proizvodnjom infuzijskih otopina, u odjelu za mikrobiologiju.

Tu sam stjecala svoja prva radna iskustva za koja bih rekla da su neprocjenjiva. Imala sam prilike vidjeti iz prve ruke što znači farmaceutska proizvodnja te kako teku procesi od samog početka pa do završne kontrole, za koju sam i sama bila odgovorna u segmentu mikrobiološkog testiranja.

Testirajući ujedno svoje sposobnosti u svakodnevnom radu, uvidjela sam da moje ambicije zahtijevaju dodatne sadržaje. Pronašla sam ih u drugoj farmaceutskoj kompaniji na poziciji specijalista u registraciji proizvo-

da, što je bilo operativno sasvim drugačije i novo s obzirom na dotadašnje radno iskustvo. Međutim i za to radno mjesto, na kojem sam se zadržala četiri godine, rekla bih da sam stekla neprocjenjiva iskustva. S obzirom na to da se radilo o relativno maloj farmaceutskoj kompaniji, moj opis posla bio je širokog spektra i odgovornosti, mnoštvo važnih dokumenata prošlo je kroz moje ruke te sam zahvaljujući tome stekla značajna iskustva. Zahvalna sam na zahtjevnosti posla jer sam time razvijala svoje potencijale. Osim svakodnevnih izazova i poslova unutar moje domene, ta pozicija zahtijevala je i usku suradnju sa svim ostalim odjelima u kompaniji, kojima sam bila svakodnevna podrška i obrnuto. Zahvaljujući tome mogu reći da sam upoznala procese iz nove perspektive te dodatno nadogradila svoje znanje i konkurentnost.

U Belupu sam od svibnja 2016. te radim kao stručna suradnica u Farmaceutskim poslo-

Tomislav Šošćarić, mag. ing. cheming

Izuzetna je prilika učiti i raditi s modernom te

ZAMENE JE POSEBAN IZAZOV BIO PRIPREMANJE PROŠIRENJA PROIZVODNJE KRUTIH LIJEKOVA ZA DOBIVANJE RADNE DOZVOLE – PREUZIMANJE I UPOZNAVANJE S **OPREMOM**

Rođen sam u Zagrebu gdje sam završio osnovnu i srednju školu, a potom i upisao Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije. 2015. godine završio sam studij kemijskog procesnog inženjerstva. Po završetku Fakulteta zaposlio sam se u laboratoriju kontrole kvalitete tvrtke koja se bavila proizvodnjom bitumenskih proizvoda, a u kraju 2016. godine počinjem raditi u Belupu putem pripravničkog programa Podravka grupe – SHAPE, kao tehnolog u Proizvodnji krutih lijekova.

Najvažnija obaveza tehnologa u Proizvodnji krutih lijekova je stručno vođenje procesa proizvodnje u skladu s načelima Dobre proizvođačke prakse sukladno Zakonu o lijekovima. Zbog osjetljivosti proizvoda tehnolog mora osigurati da se proizvod-

ni procesi provode kontrolirano, da su svi djelatnici educirani za posao koji obavljaju te da je odgovarajuća popratna dokumentacija pravovremeno izrađena i dostupna. Drugim riječima, zadatak tehnologa kao i svih ostalih djelatnika Belupa je – proizvesti dobar proizvod koji će pomoći ljudima. Od samog početka imao sam prilike sudjelovati u raznim zadacima koji se tiču nabrojanih odgovornosti, a s vremenom ti zadaci postaju kompleksniji dok se istovremeno od mene očekuje veća samostalnost u radu.

Rad u Proizvodnji krutih lijekova izrazito je dinamičan što zahtijeva fleksibilnost i brzinu u donošenju odluka. Nastoji se djelovati preventivno, predvidjeti moguće nedaće i doskočiti im prije nego li se manifestiraju.

Također, različite faze proizvodnje provode se u suradnji s drugim službama pa je važno poznavati procese tih službi te efikasno upravljati vremenom. U tome mi je pomoglo upoznavanje raznih Belupovih službi u sklopu plana edukacije za pripravnike, a još je i važnije što sam osim procesa upoznao i ljude s kojima komuniciram putem telefona ili e-pošte.

Za mene je poseban izazov bio pripremanje Proširenja proizvodnje krutih lijekova za dobivanje radne dozvole – preuzimanje i upoznavanje s opremom, a zatim kvalifikacija opreme u sklopu validacije proizvodnih procesa dok istovremeno postojeća proizvodnja „radi punom parom“. Teoretski gledano, najveći rizik bila bi pogreška zbog koje se proizvod ne može plasirati na trži-

oje treba pomaknuti

vima. Veliki sustav, domaća kompanija i izazovi za stvaranje motivirali su me za rad u Belupu. S obzirom da je Belupo među vodećim farmaceutskim kompanijama u regiji, želim, i mislim da me i ta činjenica vodi k što većem uspjehu.

Suštinski gledajući, onaj operativni dio registracije lijekova, obnova odobrenja i varijacija nije se promijenio bitno s obzirom da su regulatorni zahtjevi koje trebamo poštovati jednaki za sve kompanije, ovisno o tržištu. No ono što čini veliku razliku u tako velikom sustavu u usporedbi s prijašnjim kompanijama je „broj kotačića u mehanizmu“ koji je u Belupu puno veći i kompleksniji. Razumijevanje što je moguće više karika u lancu daje mi mogućnost da stječem dodatna znanja, da se dodatno usavršavam i ubrzavam. Količina zadataka koje rješavam sve je veća u sve kraćem roku, razvijam se i nadograđujem svakodnevno, kao pojedinac i kao dio tima kvalitetnih ljudi i stručnjaka. To je ono što sam tražila i očekivala. Zato smatram da je i ovo iskustvo neprocjenjivo. Stagnacija u bilo kojem smislu za mene nikada nije bila i neće biti opcija.

Realno gledajući, izazova i rizika je mnogo,

no oni su sastavni dio posla i dobrodošli su. Ubrzani protok informacija zahtijeva stoptotnu koncentraciju. Osim zahtjeva postavljenih Regulativom i rokova koje smo dužni poštovati, dodatne zahtjeve i očekivanja postavljam i sama pred sebe. Na dnevnoj, tjednoj i mjesečnoj bazi stvaram i pratim „to do“ liste koje mi omogućuju da pratim otvorene aktivnosti i rokove te svoj napredak i učinkovitost. Svojom predanošću poslu te radnom etikom vjerujem da rizike smanjujem na minimum, a izazove ionako smatram granicama koje treba pomaknuti.

U slobodno vrijeme posvećena sam svojoj obitelji. Ponosna sam majka prekrasne četverogodišnje djevojčice i supruge divnome mužu, koji su moj prioritet i moje bogatstvo. Trudim se da provedemo što je moguće više vremena zajedno, kvalitetno i kreativno, u razgovoru, igri i veselju. Također uživam i u pripremanju kolača i torti te njihovoj dekoraciji. Samouka sam, no uz iznimnu volju postajem sve bolja i bolja, a to mi dokazuju povratne reakcije mojih kušača; moje obitelji, prijatelja pa i kolega, koji se raduju svakom mojem novom uratku.

hnologijom

šte. U praksi, zbog dobre organizacije te odgovornosti djelatnika prema poslu i povjerenja jednih u druge, s time se nisam imao prilike susresti.

Priča da Belupo gradi modernu tvornicu bila mi je poznata otprije, a s obzirom na to da sam tehničke struke, učiti i raditi s modernom opremom i tehnologijom, još pritom u Hrvatskoj, smatram izuzetnom prilikom. Isto tako smatram da takvu priliku nije moguće dobiti tamo gdje nema stručnih i marljivih ljudi, kreativaca i vizionara, ljudi koje vole svoj posao i uživaju u njemu. Sigurno da projekt moderne tvornice pokazuje i ambicioznost Belupa te istodobno privlači ljude koji dijele tu karakternu crtu.

Slobodno vrijeme volim provoditi na razne načine: čitam i šetam po prirodi, uživam u vožnji bicikla (za što su uvjeti u Koprivnici naspram Zagreba idealni), družim se s dragim ljudima, volim otići u kino ili na koncert, a ponekad i negdje otputovati.

press

Podravki nagrada SJAJ – za afirmaciju društveno odgovornog poslovanja i održivosti tvrtke

Podravkina vrijedna riznica priznanja za društvenu odgovornost bogatija je za nagradu SJAJ, koju za afirmaciju društveno odgovornog poslovanja i održivosti tvrtke dodjeljuju DOBRA HRVATSKA – Poslovna inicijativa za afirmaciju društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja pri M.E.P. d.o.o. te Hrvatska udruga poslodavaca. Nagrada SJAJ dodjeljuje se tvrtkama koje se posebno ističu u komunikaciji društvene odgovornosti, kako na internetskim stranicama tako i u drugim digitalnim medijima kompanije.

Nagradu je u prostorima Hrvatske udruge poslodavaca preuzela Marina Akrap, direktorica korporativnog marketinga i komunikacija Podravke. Nagrada SJAJ dodjeljuje se za sveukupnu vidljivost, upečatljivost prezentacije DOP aktivnosti te dojamljivost internetske stranice poduzeća kada je riječ o komuniciranju društvene odgovornosti i održivosti, odnosno vidljivosti praksi DOP-a u službenom digitalnom mediju, kao i dodatnim portalima poduzeća namijenjenih ovoj svrsi. Glavni kriteriji koji su ovom prilikom uzeti u obzir od istraživačkog tima i Odbora su vidljivost DOP-a i održivosti na internetskoj stranici, preglednost sadržaja, bogatstvo i raznovrsnost sadržaja, učestalost novih objava, kao i korištenje inovativnih alata pri prezentaciji aktivnosti društvene odgovornosti.

Cilj istraživanja i nagrade SJAJ, koju je Podravka osvojila među više od 200 promatranih poduzeća, je potaknuti tvrtke na izražajnije izlaganje DOP aktivnosti te osvježivanje šire javnosti o neminovnosti DOP-a i održivog razvoja.

Pripremio: dr. Ivo Belan

Tijekom zadnjeg desetljeća ili nešto malo više, udruge pacijenata diljem svijeta postale su bolje organizirane, profesionalnije i ništa manje glasnije. Paralelno s farmaceutskom industrijom i regulatornim vlastima, koji su postali svjesni sve veće njihove važnosti, bolesnik je počeo imati sve više utjecaja na to kako industrija radi. Očito je da se glas pacijenata mora čuti, ali isto tako postoji potreba da taj odnos bude ravnopravan i temeljen na odgovarajućoj razmjeni informacija. Razumije se, usklađivati jezik i terminologiju je izazov. Za neke pojedince, obitelji ili članove zajednice, može biti teško razumijeti praksu razvoja lijeka, gensku terapiju ili kliničke pokuse.

LJUDSKI FAKTOR ILI

Potruga za važnim dijalogom između komp

Razvoj u digitalnoj komunikaciji radikalno je promijenio poziciju pacijenata i postoji širok konsensus da su te mogućnosti donijele velika poboljšanja u dijalogu između kompanija i pacijenata. Na primjer, posebno kad su u pitanju rijetke bolesti, društveni mediji i online forumi dokazali su se kao vitalni alati koji mogu angažirati zajednice bolesnika, koje su do sada bile gotovo nevidljive.

Primjerice, kompanija Abeona Therapeutics fokusira se na razvoj lijekova za teške i po život opasne, rijetke genetske bolesti (kao što je mukopolisaharidoza), progresivna neuromuskularna bolest, koja zahvaća i mozak. Bolest se javlja kod male djece. Kompanija je zadovoljna što ima takve komunikacijske alate koji su na raspolaganju i obiteljima. Budući da je tu riječ o rijetkim bolestima, ne radi se o velikom broju takvih obitelji u jednoj regiji, oni lako pronalaze jedni druge i dijele svoja iskustva. Dolaskom digitalnih komunikacija, obitelji i oni koji pružaju zdravstvenu skrb bolesnika imaju priliku locirati i dati podršku jedni drugima. Jedna pacijentica, kojoj je dijagnosticirana rijetka infekcija rožnjače rijetkom vrstom amebe, u intervjuu časopisu British medical Journal, kazala je da su, kad je prvi put čula dijagnozu, informacije o toj bolesti, koje je mogla naći, bile ili netočne ili zastrašujuće. Međutim, pronašla je jednu Facebook grupu, sa samo 38 članova u to vrijeme i osjetila golemo olakšanje. Bila je presretna što se spojila s nekim, što je podijelila iste emocije i iskustva, istu tjeskobu, frustraciju i šok, na normalan, pristupačan način.

GLAS PACIJENATA POSTAJE SVE SNAŽNIJI U SVIM ASPEKTIMA RAZVOJA LIJEKA I NJEGOVE KOMERCIJALIZACIJE

Online grupe ne omogućavaju pacijentima samo da podijele među sobom iskustva i da pruže podršku jedni drugima. Istraživanja obavljena na sveučilištu u Torontu, u 2012. godini, našla su da je 620 grupa na Facebooku za rak dojke, imalo dodatne ciljeve svojih aktivnosti, uključujući skupljanje dobrotvornih financijskih sredstava (44,7%), podizanje svijesti o toj bolesti (38,1%), promociju raznih proizvoda ili usluga (9%) i pružanje podrške pacijentima ili onima koji skrbe za njih.

Međutim, eksperti također ističu i rizik prisutan u društvenim medijima, koji šire obmanjujuće, nepotrebne ili netočne informacije ili budu uporabljani za promociju opasnih ili nepogodnih lijekova. Zato je važno da farmaceutske kompanije imaju raspoložive izvore koji će dati podršku pojedincima i obiteljima s rijetkim bolestima i koji će toj populaciji pružati znanstveno ispravne informacije.

Unapređenje digitalne komunikacije poboljšava dijalog na relaciji kompanija – pacijent. Istovremeno, to potiče industriju da što efikasnije inkorporira u svoje procese mišljenja, stavove i glas pacijenata. Zatim da ih uključi i u rasprave s onima koji financiraju zdravstvenu službu zemlje i u diskusije s regulatornim vlastima itd. Proučavanja

pokazuju da većina pacijenata i onih koji skrbe za njih govore u prilog tome da udruge koje brane interese bolesnika budu partneri kompanijama u razvoju novih lijekova. Danas malo liječnika koristi društvene medije za razgovor s pacijentima.

Sve je usmjereno pacijentu

Pored svih objektivnih poteškoća, dijalozi na relaciji kompanije – pacijenti ipak napreduju, idu u dobrom smjeru. Farmaceutska industrija suočena je sa situacijom u kojoj treba ponovno procijeniti kako uključiti poglede bolesnika u svoje znanstvene i biznis procese, ne samo da olakša uspostavljenje dobrih odnosa, nego da i efikasno prenese inovacije na tržište.

Analitičar Stephen Armstrong, kaže: "U stara vremena, imali ste svoj proizvod i stavili ste ga na tržište. Međutim, danas ljudima donijeti značajnu inovaciju obavezno povlači za sobom i pitanje jesu li pokusi dizajnirani tako da su dobri za znanstvene istraživače, a nemogući za pacijenti su ti koji na kraju mogu odgoditi pristup i komercijalizaciju vašeg proizvoda. I na kraju, što trebamo? Primjerice, ako liječenje smanjuje tumor, to je korisna krajnja točka za regulatorne vlasti."

sti, koje odobravaju lijek; međutim to ne mora biti obavezno dovoljno i sa stajališta pacijenta, ako se on ne osjeća bolje ili ako se kvaliteta njegovog života nije poboljšala paralelno s medicinskom koristi. A pacijent je ustvari naš krajnji cilj.“

U mnogo slučajeva, simptomatska olakšanja, ublažavanje simptoma je za pacijenta važnije, nego poboljšanja konačnog rezultata, ali koje dolazi tek na dugu stazu. Američka agencija za hranu i lijekove (FDA) sada nastoji poboljšati komunikaciju s pacijentima i zbog toga će formirati poseban Ured za pitanja pacijenata, koji će postati središnje mjesto koje će se baviti i rješavati pitanja i traženja pristigla iz zajednica pacijenata.

Sa strane farmaceutske industrije, graditi značajno dobar odnos s udrugama pacijenata, manje je stvar odgovaranja lobijima

anije i pacijenta

bolesnika, a više je stvar da im se pruže ohrabrenja, da pacijenti podijele s industrijom ono što je njima važno, tako da industrija može ostvarivati smisleniji razvoj. Drugim riječima, institucionalizirati rad s pacijentima. Grupe pacijenata mogu i trebaju biti informirane, ali također i imati jasnu strukturu, kako bi industrija mogla ostvariti efikasnu interakciju. Udruge bolesnika moraju profesionalno funkcionirati. U posebnim situacijama, primjerice u bolestima sa sve kompleksnijim liječenjima i gdje nuspojave terapije trebaju efikasnu kontrolu, djelotvorno partnerstvo je lakše s bolje informiranim i s bolje uključenim pacijentom. Bliski kontakt i zajednički rad s grupom ili udrugom pacijenata, kako bi se čuo i razumio bolesnikov glas već od samog početka istraživanja, može uvelike koristiti ukupnom razvoju lijeka. Industrija diljem svijeta počinje uviđati da izvještaji samog pacijenta o rezultatima liječenja postaju prihvatljivi i kad se radi o registraciji proizvoda, licenciranju i označavanju. Za kompaniju, jedini način da anticipira što je važno za pacijente je da ima njihov input.

Danas praktički nema kompanije koja nije orijentirana na pacijenta. Sve su svjesne da ih pacijenti čekaju. Međutim, industrija vidi da pacijenti ne samo da čekaju, oni se i uključuju, angažiraju, želeći dobiti više kontrole nad svojom sudbinom. Postaje jasno da glas pacijenta neće postati samo utjecajniji nego će imati značajan utjecaj i na sam biznis.

U svakom slučaju, dijalog s pacijentima treba održavati i učiti iz tog dijaloga.

U ČASOPISU BB INFORMATOR OBJAVLJEN ČLANAK O RADU PREDSTAVNIŠTVA BELUPA U BEOGRADU

BELUPO, Vaš partner na putu k zdravom i sretnom životu

MJESEČNIK INFORMATOR OBJAVLJUJE NAJZNAČAJNIJE ZANIMLJIVOSTI IZ SVIJETA FARMACIJE I MEDICINE

Zahvaljujući dugogodišnjoj suradnji kolega iz Predstavništva Belupa u Beogradu i stručnog tima mjesečnika BB Informator u listopadu je u časopisu objavljen članak pod nazivom "BELUPO, Vaš partner na putu k zdravom i sretnom životu" koji je pripremila direktorica Predstavništva dr. Nevenka Urošević.

Mjesečnik Informator objavljuje najznačajnije zanimljivosti iz svijeta farmacije i medicine, s tradicijom dugom više od dva desetljeća. Distribuirana se u nakladi od 4.000 primjeraka, relevantnim institucijama iz područja zdravstva i farmaceutima koji rade u ljekarnama primarne zdravstvene zaštite, bolničkim farmaceutima u Srbiji te liječnicima različitih specijalnosti s ciljem stalnog usavršavanja farmaceutske struke.

U nastavku prenosimo samo dio intervjua o radu kolega Predstavništvu Belupa u Beogradu.

Predstavništvo Belupa stabilan je i pouzdan partner

Predstavništvo Belupa za Srbiju i Crnu Goru, osnovano je 2000. godine i svih ovih godina raste, razvija se i uspješno bori za svoju tržišnu poziciju među 142 kompanije koje posluju na području Republike Srbije za intervju je naglasila dr. Nevenka Urošević. U Predstavništvu je zaposleno 12 fakultetski obrazovanih suradnika koji osim suradnje s liječnicima i farmaceutima s područja Srbije i Crne Gore, obavljaju i poslove istraživanja

tržišta, regulatorne poslove, farmakoeconomije te farmaceutske legislative. Zahvaljujući kvaliteti proizvoda, upornosti, znanju i lojalnosti tima, Predstavništvo Belupa prepoznato je kao stabilan i pouzdan partner srpskog i crnogorskog zdravstvenog sustava. Belupo u Srbiji broji 29 registriranih lijekova u 49 oblika, a u Crnoj Gori 22 lijeka u 33 oblika. Najprepoznatljiviji i najprodavaniji su preparati iz dermatološke palete (Afloderm, Alomax, Beloderm, Belogent, Belosalic, Herplex, Rojazol, Sona) i kardiološke palete (Furosemid, Belupo, Irumed, Iruzid, Isocard), dok su Portalak, Calixta, Favors Silymarin i Urutal brandovi koji su postali nezaobilazni u liječenju pacijenata na području Srbije i Crne Gore.

Predstavništvo Belupo, stabilan je i pouzdan partner svim institucijama zdravstvenog sustava i ima iznimno dobru saradnju s Agencijom za lijekove Srbije i Agencijom za lijekove Crne Gore.

Inače, Predstavništvo Belupo je jedan od osnivača i član udruženja stranih generičkih kompanija "Genezis", a istovremeno i član Udruženja za farmaceutske i medicinsku privredu pri Privrednoj komori Srbije, u intervjuu za članak, među ostalim, naglasila je direktorica predstavništva dr. Nevenka Urošević, te dodala kako se svi zaposlenici u Predstavništvu maksimalno trude i neprestano razvijaju, usavršavaju kako bi na najbolji mogući način prezentirali našu kompaniju.

Piše: Goran Čičin-Mašansker

Prim. Eduard Rod, dr. med., spec. ortoped, rođen je 1970. godine u Koprivnici. Završio je matematičko-informatički smjer u koprivničkoj Srednjoj školi, a Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu upisao je 1989. godine.

– Iskreno, nije me od malena privlačilo da to zanimanje. Moj otac je liječnik, i ja sam od malena bio u ambulantama, ali mene su više zanimale matematika i fizika. Na medicini sam završio jer mi se nije dalo ići u vojsku zbog političkih uvjerenja, smatrao sam da mi je bolje studirati. Iako sam je zapravo upisao slučajno, medicina mi se počela sviđati nakon treće godine studija, kad sam počeo raditi s pacijentima i to mi je postala velika ljubav. Čim sam završio medicinu, znao sam da ću se baviti ortopedijom, to mi je od početka bila želja – rekao nam je Eduard Rod.

Diplomirao je 1995. godine, a obavezni dvogodišnji pripravnički staž odradio je u Općoj bolnici 'Dr. Tomislav Bardek' u Koprivnici. Po završetku pripravničkog staža otišao je na odsluženje vojnog roka, da bi državni ispit za doktora medicine položio 1998. godine. Prvih deset mjeseci radio je kao liječnik hitne medicinske službe, a nakon toga započinje s radom na Odjelu za ortopediju koprivničke bolnice. Dolaskom na Odjel za ortopediju počeo se baviti i izokinetičkim testiranjem mišićne mase lokomotornog sustava te je završio edukaciju u Cybexovom izokinetičkom laboratoriju u Švicarskoj.

– Specijalizaciju iz ortopedije provodio sam na Klinici za ortopediju KBC-a u Zagrebu od 1999. do 2003. godine. Tijekom specijalizacije proveo sam godinu dana i u Klinici za ortopediju u Lovranu pod mentorstvom prof. dr. sci. Borisa Nemeca. U vrijeme specijalizacije završio sam godinu stručnog poslijediplomskog studija i tečaj ultrazvuka lokomotornog sustava. Specijalistički ispit iz ortopedije položio sam 2003. godine. Od tada pa sve do jeseni 2011. godine. radio sam kao liječnik specijalist ortoped na Odjelu za ortopediju koprivničke bolnice, gdje sam u isto vrijeme vodio izokinetički laboratorij.

Ipak, odlučio se na odlazak iz Koprivnice. Zašto?

DR. EDUARD ROD, POZNATI HRVATSKI ORTOPED IZ KOPRIVNICE

Velika ljubav mi je bavljenje

UŽE PODRUČJE INTERESA DR. RODA SU OPERACIJSKA LIJEČENJA SPORTSKIH I DEGENERATIVNIH OŠTEĆENJA SUSTAVA, ARTROSKOPIJA KOLJENA, RAMENA, KUKA I GLEŽNJA TE ENDOPROTEZE

– Osobno mislim da se struka razvijala u drugom smjeru, puno stvari koje sam želio pokrenuti nije bilo moguće pokrenuti, od nekih artroskopija, pa do operativnih zahvata u području ramena. To je struka koja se razvija, i ako stojiš na mjestu, zapravo ideš prema natrag. Učinilo mi se da je puno bolje otići u sredinu gdje mogu više napredovati, i na kraju se to pokazalo ispravnim. Jako sam sretan da se to dogodilo, imam dobre odnose s kolegama koji su ostali u Koprivnici, ali moj je put bio drugačiji.

U Specijalnoj bolnici Sveta Katarina u Zaboku kao specijalist ortoped počeo je s radom u jesen 2011. godine. Obnašao je funkciju voditelja polikliničke djelatnosti, a sad je voditelj operacijskog bloka i pomoćnik ravnatelja za kvalitetu. Uže područje interesa su mu operacijska liječenja sportskih i degenerativnih oštećenja lokomotornog sustava, artroskopija koljena, ramena, kuka i gležnja te endoproteza kuka, koljena i ramena.

Kao vrlo cijenjeni hrvatski ortoped, u svom radu se dr. Rod gotovo svakodnevno susreće i s vrhunskim sportašima.

– Mi smo bolnica Olimpijskog odbora i hrvatske nogometne reprezentacije te puno sportskih klubova. Kod nas je na liječenju

bio tenisač Marin Čilić kad je imao problema s ramenom, dolazi Sandra Perković, prije su bili Janica i Ivica Kostelić. Operirao sam i dosta sportaša iz Slovenije, Crne Gore, Makedonije, Srbije... Meni najdraži pacijent kojeg sam imao prilike liječiti i operirati je Davor Vugrinec. Družili smo se i u Slavenu Belupu, stvarno je gospodin i krasan čovjek. Eduardova povezanost sa sportom nije slučajna.

– Moj otac bio je, među ostalim, i nogometni liječnik, i to u Osvitu iz Đelekovca koji je jedno vrijeme bio čak ispred Slavena. Stalno sam bio na igralištu, s njim sam išao na utakmice. Igrao sam nogomet u Slavenu, za pionire, kadete i juniore. Za vrijeme fakulteta prestao sam igrati nogomet, a nakon završetka studija odigrao sam još par godina u Lokomotivi, koja je kasnije promijenila ime u Koprivnicu. Od 1997. sam bio u Slavenovoj školi nogometa, a od 2002. sam liječnik u NK Slavenu Belupu, gdje sam voditelj zdravstvenog tima.

U zadnje vrijeme obveze su mu se značajno povećale, a tu je i odvojenost od obitelji. Supruga radi u koprivničkoj Podravki, kćerka je na studiju u Danskoj, a sin je učenik osmoga razreda osnovne škole u Koprivnici.

RADIMO DOSTA RADOVA S MATIČNIM STANICAMA KOJE MOGU OBNAVLJATI TKIVA AKO IMAJU NEKE SIGNALE KOJI TO POTIČU NA RAZNIM MJESTIMA, UKLJUČUJUĆI OŠTEĆENJA HRSKAVICE, TE TETIVNA I MIŠIĆNA OŠTEĆENJA

znanošću

GENERATIVNIH OŠTEĆENJALOKOMOTORNOG ETIKA KUKA, KOLJENA I RAMENA

– Radim privatnu ambulantu u Varaždinu, kod gospodina Vrbnjaka u TTS Sport centru. Radio sam kao liječnik hokejaša Medveščaka te u Taekwondo klubu Jastrebo. To je čisto amaterski sport, oduvijek me zanimalo to gdje se sve radi iz volonterstva i ljubavi. Liječnik sam i u taekwondo reprezentaciji Hrvatske. Četiri godine radio sam kao vanjski suradnik Kineziološkog fakulteta u Zagrebu te više trenerske škole u Zagrebu za predmet Sportska medicina i higijena. Od 2013. asistent sam na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu za predmet Ortopedija, a od 2017. i asistent na Medicinskom fakultetu u Osijeku za predmet Ortopedija. Predajem i sportsku medicinu za izobrazbu nogometnih trenera u Nogometnoj akademiji Hrvatskog nogometnog saveza. Taj dio s predavanjima pokušavam smanjiti koliko mogu, jer mi oduzima stvarno puno vremena i nažalost više ne stignem sve.

Dr. Rod je pri kraju poslijediplomske doktorske studije 'Translacijska istraživanja u biomedicini' kojeg je započeo 2011. godine na Medicinskom fakultetu u Splitu. Tamo mu je dvije godine kasnije prihvaćena tema doktorske disertacije pod nazivom 'Optimizacija genske (ex vivo) terapije koštanim morfogenim proteinom-2 u rekonstrukciji prednje ukrizene sveze koljena'. Istraživanje je završeno i završni rad je pred objavom.

– Dolaskom u Specijalnu bolnicu Sveta Katarina omogućeno mi je i da radim dosta znanstvenih radova. Trenutačno imam sedam međunarodnih radova i nekoliko desetaka domaćih. Na istraživanju matičnih stanica radim zadnje dvije godine, a doktorska disertacija ima jako zanimljivu temu, bavi se genskom terapijom. Pokušavamo promijeniti genetske informacije stanica pomoću virusnih vektora s ciljem po poboljšavanja cijeljenja nakon rekonstrukcije prednje ukrizene sveze koljena. Velika ljubav mi je bavljenje znanošću. Radimo dosta radova s matičnim stanicama, koje mogu obnavljati tkiva ako imaju nekakve signale koji to potiču na raznim mjestima, uključujući oštećenja hrskavice, te tetivna i mišićna oštećenja. Razmišljam i o otvaranju dodatnih privatnih ambulanti, pred otvaranjem je u Ivancu, a možda će biti i u Koprivnici ako nađem vremena – zaključuje dr. Eduard Rod.

Silymarin

Hepatitis C
Hepatitis B
ciroza

oštećenja izazvana
pojednim lijekovima

OBNAVLJA JETRU

Silymarin je biljni lijek koji snažno potiče procese obnavljanja jetre te ublažava poremećaje jetrene funkcije.

Silymarin sadrži ekstrakt sikavice. Za oralnu primjenu.
Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

Personalizirana medicina 22. stoljeća

PROF.DR.SC. DRAGAN PRIMORAC, PROF.DR.SC. GORDAN LAUC I DOC.DR.SC. DARIJO RAHELIĆ ODRŽALI STRUČNA PREDAVANJA O NAJNOVIJIM SPOZNAJAMA U PERSONALNOJ MEDICINI, GLIKOBIOLOGIJI TE ULOZI PREHRANE U PREVENCIJI I LIJEČENJU DIJABETESA

Podravka je 24. listopada ugostila trojicu vrhunskih hrvatskih znanstvenika, prof. dr.sc. Dragana Primorca, prof.dr.sc. Gordana Lauca i doc.dr.sc. Darijo Rahelića, koji su održali stručna predavanja o najnovijim spoznajama u personalnoj medicini, glikobiologiji te ulozi prehrane u prevenciji i liječenju dijabetesa.

U razvoju novih i inovativnih proizvoda koji su u skladu s trendovima u prehrani i preferencijama potrošača, Podravka surađuje sa znanstvenim institucijama te brojnim domaćim i inozemnim stručnjacima. Nutritivna strategija Podravke koja predstavlja okvir za razvoj novih proizvoda u budućem periodu, kreirana je prema postojećim trendovima u prehrani u kojima je sve veća potreba za proizvodima s manjim udjelom soli, šećera ili masti, obogaćenih dijetalnim vlaknima, bjelančevinama, vitaminima te mineralnim tvarima.

Prof.dr.sc. Dragan Primorac, liječnik, pedijatar, genetičar i forenzičar, govorio je kako je personalizirana medicina put za 22.stoljeće, stavljajući u fokus dnevni ritam svakog ponaosob kao ključni faktor pojave ili prevencije bolesti. Važnost osobnog ciklusa dana jest u tome što se na njega može utjecati, ponajprije prehranom i tjelovježbom, gdje Podravka ima ulogu promicatelj

lja zdravog načina života kroz kvalitetne i zdrave proizvode.

Glikobiologija, kao grana koja se bavi proučavanjem uloge glikana u biokemijskim procesima, važna je u personaliziranoj brizi za zdravlje, kako je istaknuo prof.dr.sc. Gordana Lauc. Govoreći o povezanosti glikana sa životnim stilom, dotaknuo se Podravkine uloge predvodnika u trendovima u prehrambenoj i farmaceutskoj industriji, čime

je istaknuo važnost osvježavanja najnovijih spoznaja u medicini i njihovoj implementaciji prilikom proizvodnje novih, ali i postojećih proizvoda.

Kao posljedica današnjeg načina života, sve je prisutniji dijabetes. Stoga prehrana, kao što je istaknuo doc. dr. sc. Darijo Rahelić specijalist interne medicine, subspecijalist endokrinolog i dijabetolog, igra veliku ulogu u prevenciji, ali i liječenju ove bolesti. Prehrana je jedan od najvažnijih faktora prevencije, ali i, kasnije, liječenja šećerne bolesti, čime Podravka i Belupo imaju veliku motivaciju poboljšati kvalitetu života svojih kupaca i potrošača.

"Povezivanjem znanosti i prehrambene industrije možemo stvarati inovativne i proizvode dodane vrijednosti. Podravka je i društveno odgovorna kompanija te se uvijek vodimo time da tržištu ponudimo proizvode koji zadovoljavaju sve aspekte koje potrošač želi i traži, a to su kvaliteta, okus i zdravstveni benefiti. Želimo da naši proizvodi i ubuduće budu u skladu s trendovima i potrebama za uravnoteženom i zdravom prehranom. Znanja i iskustva naših znanstvenika bit će nam od velike koristi pri daljnjem razvoju inovativnih proizvoda u okviru cijele Podravka Grupe." – istaknuo je Marin Pucar, predsjednik Uprave Podravke.

Sajam ideja 2017. poticaj znanosti

BELUPO JE NA OVOGODIŠNJEM SAJMU PRVI PUT AKTIVNO SUDJELOVAO I TO PROMOTIVNIM MATERIJALIMA TE IZLAGANJEM "AKTUALNOSTI PRI PAKIRANJU PROIZVODA U FARMACEUTSKOJ **INDUSTRIJI**"

U sklopu obilježavanja 98. godišnjice Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije Sveučilišta u Zagrebu, 23. listopada, održan je Sajam ideja 2017., u suorganizaciji s Hrvatskom gospodarskom komorom. A s obzirom na to da je tema ovogodišnjeg Sajma bila „Od ideje do proizvoda u farmaceutskoj industriji“, svrha Sajma bila je uspostavljanje kontakata i suradnje između predstavnika farmaceutске industrije, gospodarstvenika i znanstvenika Fakulteta, poticanje ciljanih znanstvenih istraživanja na Fakultetu te kreiranje ideja za suradnju u svrhu povećanja kompetitivnosti farmaceutске industrije te unaprjeđenje proizvodnje i razvoj proizvoda gospodarskih partnera koji će biti financirani iz EU fondova i/ili domaćih izvora. Nadalje, razmatranje mogućnosti opremanja laboratorija suvremenom opremom realizacijom EU projekta te potpisivanje ugovora o suradnji

između farmaceutске industrije i Fakulteta. Otvorenju Sajma sudjelovali su i prisutnima se obratili i prof. dr. sc. Damir Boras, rektor

Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Miljenko Šimpraga, prorektor za inovacije, transfer tehnologije i komunikacije Sveučilišta u Zagrebu te prof. Lidija Kralj, pomoćnica ministrice znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Također, Sajmu su prisustvovali predstavnici farmaceutskih kompanija; Fidelita d.o.o., Pliva Hrvatska d.o.o., JGL d.d., ACG Lukaps d.o.o. te Belupo, Lijekovi i kozmetika, d.d. Na temu Sajma održano je nekoliko usmenih priopćenja iz područja dizajna lijekova, odabira i definiranja ciljnih formulacija u razvoju oftalmoloških i nazalnih proizvoda, 3D tiskanja tableta i kapsula kontroliranog otpuštanja, proizvodnje kapsula, pakiranja proizvoda u farmaceutskoj industriji itd. U studentskoj sekciji Sajma održano je nekoliko usmenih izlaganja, predstavljena su posterska priopćenja te su dodijeljene nagrade za najbolje studentske postere.

Belupo je na ovogodišnjem Sajmu prvi put aktivno sudjelovao i to promotivnim materijalima te izlaganjima na temu „Aktualnosti pri pakiranju proizvoda u farmaceutskoj industriji“ koje je održala dr. sc. Danijela Lesjak Kolarović, dipl. kem. ing., Istraživanje i razvoj, iz Belupa.

Dr. sc. Lesjak Kolarović u svojem je izlaganju istaknula važnost ambalaže pri pakiranju proizvoda u farmaceutskoj industriji te objasnila koje su to karakteristike „Consumer friendly“ ambalaže, odnosno ambalaže prilagođene potrebama potrošača. Tijekom izlaganja naglašeno je kako je osnovna uloga ambalaže pri pakiranju proizvoda u farmaceutskoj industriji očuvati izvornu kvalitetu proizvoda tijekom njegova roka valjanosti, pružiti pacijentu potrebnu informaciju o lijeku, ali isto tako, omogućiti upotrebu lijeka na ispravan, siguran i zadovoljavajući način. Ambalaža koja će osigurati navedeno, osim sukladnosti sa strogom regulativom, treba biti praktična i robusna te treba osigurati originalnost proizvoda. Nadalje, ambalaža treba biti jednostavna i praktična za korištenje odraslim osobama, ali isto tako, ambalaža treba osigurati da lijek nekontrolirano koriste djeca. S obzirom na to da je ambalaža, na neki način, „spona“ između proizvođača i potrošača, poželjno je da ambalaža bude atraktivna. Znamo da atraktivna ambalaža izdvaja proizvod od niza sličnih na polici, privlači kupca te uvelike doprinosi uspjehu proizvoda na tržištu. U drugom dijelu izlaganja, kolegica Lesjak Kolarović, skrenula je pozornost na tehnologiju „Connected devices“, odnosno tehnologiju „Connected drugs“ koja je posljednjih nekoliko godina pri vrhu interesa stručnjaka iz područja opremanja lijekova. Tehnologija „connected devices“ bazira se na RFID principu identifikacije; u spremnik modernog dizajna integriran je RFID transponder. Transponder, koji odašilje radio valove, povezan je s antenom te je na taj način omogućen prijenos informacija. Riječ je o jedinstvenom sustavu koji nudi niz mogućnosti; podsjećanje pacijenta o pravovremenom uzimanju lijeka, prikupljanje podataka o tijeku uzimanja lijeka u svrhu kliničkih ispitivanja, razmjena informacija o lijeku između pacijenta, liječnika i ljekarnika, zaštita lijeka od neželjenog otvaranja i krivotvorenja itd.

Osim svega navedenog, Belupo je na ovogodišnjem Sajmu ideja predstavljen kao moderna kompanija koja ulaže u razvoj novih vrijednosti te koja je otvorena za suradnju mladim stručnjacima s područja ove grane industrije.

Belupo na Sajmu poslova u Križevcima

POSJETITELJI SU SE NA IZLOŽBENOM PROSTORU BELUPA MOGLI INFORMIRATI O MOGUĆNOSTIMA ZAPOSŁJAVANJA U BELUPU, U DIREKTNOM RAZGOVORU S TIHANOM HUBICKI I MIRELOM TRNSKI IZ RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA BELUPA

Deseti jubilarni Sajam poslova u organizaciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje pod pokroviteljstvom Koprivničko-križevačke županije održan je 27. listopada 2017. u Križevcima.

Sajam poslova namijenjen je poslodavcima, nezaposlenim osobama, obrazovnim institucijama, studentima, učenicima te svim ostalima koji žele graditi karijeru i upoznati se s ponudom i potražnjom tržišta rada na području županije. I ove godine posjetitelji su pokazali veliki interes za zaposlenjem u Grupi Podravka. Odgovore na pitanja o Podravki i Belupu i informacije o mogućnosti zapošljavanja tijekom održavanja sajma, mnogobrojnim posjetiteljima davale su: Tanja Kancijan i Ivona Borčić iz odjela zapošljavanje Podravke te Tihana Hubicki i Mirela Trnski iz Razvoja ljudskih potencijala Belupa.

Ove godine pažnja sudionika Sajma usmjerena je prema učenju i znanju kao preduvjetima zapošljavanja te samozapošljavanju. Organizirane su prezentacije poslodavaca, samozaposlenih osoba, obrazovnih ustanova i institucija partnera. Održane su radionice o samozapošljavanju kao mogućnosti

rješavanja pitanja vlastitog zapošljavanja, predstavljene mjere aktivne politike zapošljavanja i održane vježbe za nezaposlene osobe na temu kako se predstaviti poslodavcu. Održan je okrugli stol na temu "Učenjem do znanja, znanjem do posla" s ciljem edukacije nezaposlenih osoba i naglaskom na osposobljavanje na radnom mjestu.

Brojni posjetitelji Sajma poslova na izložbenom prostoru Belupa imali su se prilike informirati o mogućnostima zapošljavanja u Belupu u direktnom razgovoru s Tihanom Hubicki i Mirelom Trnski iz Razvoja ljudskih potencijala.

Direktorica Razvoja ljudskih potencijala Belupa Tihana Hubicki izrazila je zadovoljstvo brojnošću ponuda i interesom posjetitelja oko mogućnosti zapošljavanja u Belupu te naglasila kako kroz suradnju s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje na sajmovima poslova i drugim projektima pronalazimo odgovarajuće kandidate koji doprinose uspjehu i napretku Belupa. Zabilježili smo velik interes posjetitelja za zapošljavanjem u novootvorenim tvornicama Belupa što je pokazatelj još jednog uspješnog nastupa Belupa na Sajmu poslova.

Kad je drama, tu je mama.

LUPOCET® Za male i one malo veće.

Snizava povišenu tjelesnu temperaturu i ublažava bol.

Lupocet sadrži paracetamol. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

Lupocet junior sirup i Lupocet teen kapsule za oralnu primjenu • Lupocet baby čepići i Lupocet čepići za rektalnu primjenu

